

ЛИТЕРАТУРЕН ГЛАС

БРОЙ 186, Година XXIV
май - юни 2016
Цена 1,00 лв.

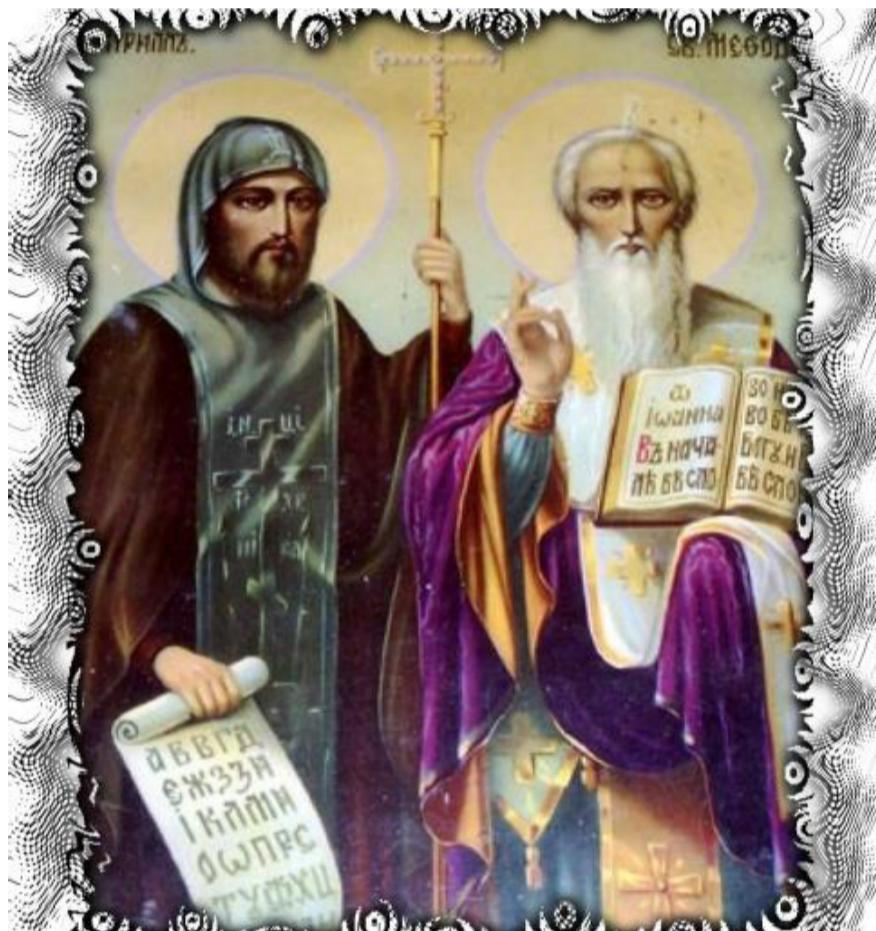

ВЕСТНИК ЗА ЛИТЕРАТУРА И КУЛТУРА

Основан от Д.Б.Митов и списван от него
от 1928 г. до 1944 г. в София

KAT № 430 ISSN 1310 - 7917

24 МАЙ - ДЕН НА БЪЛГАРСКАТА ПРОСВЕТА И КУЛТУРА
И НА СЛАВЯНСКАТА ПИСМЕНОСТ

КИПРИЯН БЪЛГАРСКИ - ТАКА ГО ЗНАЕ РУСИЯ

Някога ние, българите, с всички коли сме карали Свещените си книги и икони в Русия – да ги спасим от нашественика-друговерец! Даваме на Русия и първия православен предводител – Киприян Цамблак. Най-напред той е Киприян Киевски, а после Литовски и Московски, и фактически на цяла Русия (1336 – 1406). Тази година ще отбележим 680 години от рождението и 610 години от блажената му кончина. Киприян Български – така го знае Русия. Оказа се, че сме дали не само азбука и писмеността на велика Русия, но и духовното и религиозно просвещение на братския руски народ. От времето на митрополит Киприян Св. Иван Рилски е в руския ѝрковен календар. С неговите молитви, с изнесената икона на свeta Богородица по чудесен начин през 1381 е спасена от татарите Москва, тогава все още едно от княжествата на велика Русия. Тогава именно той основава на мястото на това чудо манастир, известен днес като

Сретенски манастир. Което ще рече манастира на срещата, т.е. на пресрешането на врага с иконата, известна и до днес като Чудотворната Света Богородица.

Уважаеми старозагорци,
скъпи творци
и дейци на културата,
преподаватели,
ученици, студенти,
просветители и духовници.
Истинска чест е за мен да от-
правя към вас приветствени думи
за един от най-светлите, красиви

и вълнуващи български празници – 24 май.

Изразявам искрена и сърдечна благодарност за вдъхновението, труда и усилията с които прославяте и пазите духа на нашия любим хилядолетен град!

Пожелавам ви здраве, много енергия и вдъхновение,
за да продължите делото на Светите братя Кирил и Методий. Да имате основателното самочувствие
на духовни водачи на общността, която пази автентични
и непреходни български дух и ценности!
Честит празник на българската просвета и култура!
На многая лета!

Живко ТОДОРОВ
Кмет на Община Стара Загора

Уважаеми старозагорци,

Приемете
моя сърден поздрав
по случай 24 май!

В Деня на българската просвета и култура и славянска писменост отдаваме почит не само към делото на двамата равноапостоли – светите солунски братя Кирил и Методий, но и към всички съвременни просветители! Това са хората, които надграждат ценностите, съхраняват искрата на словото, традициите и културата за нас и бъдещите поколения!

Честит празник!

Емил ХРИСТОВ
Председател на Общински съвет Стара Загора

Румен СТОЯНОВ

Названието явно е неточно. И което е по-важно: то е несправедливо, крадливо, чак противобългарско.

Неточно е, понеже и днес го използват в църкви, ала не от всички славянски, католиците предпочитат латинския. Казвайки (църковно)славянски, свеждаме го единствено до отколешни времена, кога обслужвал е всите славяни. Ала румънците не се водят славяни, пък (църковно)славянски ползват, несъответствието личи.

Несправедливо е, защото създаден е не въз основа на всички тогавашни славянски езици, а само от нашият говор мил. И казвайки (църковно)славянски туряме знак на равенство между заслугите на всички славянски езици в неговото възникване и развой. По този начин повтаряме точ в точ вица ти си изял едно пиле, аз не съм, средно статистически и двамата изяли сме по половин пиле. Повече от ясно, с тая постановка губещият, ограбеният, окраденият е българският език, коварно приравнен (чети принизен) до ония славянски езици, дали нищожен, никакъв принос в църковнославянския.

Привържението е, защото лукаво прикрива кой - българите - дал е църковнославянския. С туй именце излиза, че той няма нищо българско в себе си. Ибо тая хитровата лепенка предназначена е не толкова за познавачи, на тях картинаката е ясна (отделен въпрос е дали я открио възприемат), а най-вече за обикновени люде, каквито биват и другородци, и нашенци. Пък в действителност църковнославянският не е нищо повече от дял в българския, при съответни инородни изводи, но въпреки тях си остава неотменно и неотменно български, досущ както банатският ни говор си е наш, а не румънски, ако и прошарен с румънски. Строго погледнато най-привържението е използването на понятието църковнославянски от самите българи. Зер чужди гърла не можем запуши, особено кога са неискрени, по силите ни единствено е ние да избягваме това блестящо с неточност, несправедливост, крадливост, противобългарска именование.

Какво обаче да въведем вместо очейй - но съвсем неподходящото спрямо историческата истина църковнославянски? Отговорът съвсем е прост: църковнобългарски. Обозначението е точно, справедливо и непривържено. Църковнобългарският е именно български език употребяван за църковни нужди, поради което отликите му спротивостаналите пластове в речта ни са напълно естествени. Ама, ще ми се възрази, разширявайки своя пространствен обхват сред други народи той е поемал и думи, изрази от техните езици. Е, е? От туй мигар станал е никакъв друг, освен български? Кой език ограден е с китайска стена спрямо себеподобни? Мигар в латинския не са влизали и влезли поместни особе-

ЦЪРКОВНОСЛАВЯНСКИ?!

ности, които ги няма в първоначалното негово ядро? Но заради туй да сте нейде срециали обозначенчийца от порядъка на западнокатолически, църковнокатолически? Ради тия безспорни разлики някой някъде нарича ли го иначе освен латински? Няма даже латинокатолически. Английският пращи от внесени какви ли не другородни слова, защо никой не го нарича иначе освен английски, и то при наличието на североамерикански, австралийски, канадски негови облици? При необходимост указва се американски английски, бразилски португалски, френски канадски и т. н., но винаги съществителното, същественото стои непокътнато, а прилагателното, в качественото си на второстепенно, допълващо, прилига към съществителното, към същностното. А с църковнославянски и пomen не е оставен от същественото: че той - както и да го въртят, сучат въртелеви нечестивци и повярвали им лекоумници - е безвъзвратно български. Случайно ли тъкмо на българския е хищно посегнато чрез църковнославянски? Нали не токутака се твърди, че няма нищо случайно, нищо не става ей така, дори ако тъкмо така изглежда.

Драго ни става кога чуем, прочетем българският бил е латинският на славянството, а се никак не замисляме щом е тий защо тогава на тоя наш латински му викаме не български, ами църковнославянски? Хем българският бил латинският на славянството, хем в името на същия той български няма и пomen от български: църковнославянски. Случайно ли тая хватка е приложена към българския и не съмърди ли на вечното разделяй и владей? Какво друго е разпарчетисването на езика ни посредством църковнославянски, не оставящ и намек, че в тоя свещен и отдавна навлязъл в своето писмено второ хилядолетие основополагащ наш слой име нещо българско? Не бива да забравяме, че ако на малцина познавачи работата, сиреч ачик далаверата, е повече от ясна, нищо подобно не може да се каже за простолюдието, още по-малко за инородни простолюдия: пред тях номерът с отсебване/обсебване на българския преспокойно минава и още как.

Извърши ли се престъпление, за да бъде издирен сторителят, непременно питаме се кого облагодетелствува то. Нали с подлата подмяна чрез църковнославянски имаме филологическо, културно, историческо престъпление, нека се запитаме кой извлича полза от него. В никакъв случай българите. Ние сме ущетени, меко речено. Лепенката църковнославянски скрива (доколкото е възможно) един от най-големите, а те не са никак малко по брой, български приноси в духовната съкровищница на човечеството. Науката се стреми към точност и ако сполучи, това е постижение. А църковнославянски онагледява крещяща неточност. Самите ние обаче я драговолно търпим: нищо не ни пречи вместо ограбващото ни църковнославянски да въведем въздаващото правда църковнобългарски. Но продължаваме инатливо, мазохистки да се самокрадем. Защо? Кой друг народ освен нас би го правил? Това ни отношение, за да не тури овчедущие, иде от прословутото наше лековерие, граничещо с погибел. Българите сме дотолкова предоверчиви, непрактични, презахласнати по никаква отвлечена духовност, че сякаш реем се из никакъв идеален свят, сякаш не живеем в мира сего, преливащ от завист, лъжа, алчност, ненаситност, а гаче витаем

из никакви небъдни селения от чистота, непорочие и благородство. В отличие спрямо съседи и не съседи толкова сме несебични, та понякога страх ме обзема, уви, далеч не безпричинен. Макар да го не съзнаваме, в общочовешкия порив към добро - мимо отрицателните ни черти - отишли сме толкова напред в сравнение с други нам съвременни общества, че сме в положението на агне сред вълци. Да сме агне, според християнството, е хубаво, прекрасно, лошото, злокобното е, че други/те са вълци. Твърдението ни най-малко отрича възвишеност у други народи и приземеност у нас, само сочи значими разлики в степента на съотношение между низбежните за всеки човек и всяко човешко общество две начала, духовно и веществено.

е никак благонамерено спрямо нас, но и тъкмо то начева поменятия нееднократен езиков грабеж. Тий че отвори ли се приказка за посегателства срещу целокупния български език, най-отпред във времето, за жал, стои църковнославянският, не друг, а той - с безропотното му възприемане от родната научна общественост - успешно проправи път на македонисткия, помашкия, та че на шопския: щом номерът с църковнославянски мина, защо да не мине и номерът с македонисткия? Щом българите плиткоумно прегълтнаха горчивия хап с църковнославянския, що да не прегълнат и хата с македонисткия, вече са обръгнали, по ще е лесно.

За невярващи, че с църковнославянски биде ни погодена в крайна сметка баш същата хватка, каквато по-късно прило-

Ала да оставя тия ми неради умишления относно сам по себе си чудесния превес на чистодушие у нас и да се върна към иже-нарицаемия църковнославянски. Туй неискрено обозначение трябва да заместим в собствените ни уста и писания (никой не може ни го забрани) с църковнобългарски. В тази крачка тежка дума ще има Българската православна църква. Достатъчно би било тя да отсъди официално, че не възразява да бъде употребявано (редом с традиционно установеното църковнославянски и църковнобългарски). Уви, тя едва ли ще се произнесе, да бе го желала, кое ѝ е пречило да го предприеме? Но - с цялото ми огромнейшо уважение към обичната Българска православна църква - и без нейното благословение трябва да пуснем в обръщение понятието църковнобългарски като по-правилно равнозначение (сионим) на църковнославянски. Нима в западни езици не битуват за него по две имена и никой, включая нас, не възразява, загдето думат му еславонио, еславико на португалски, еславон, еславо еклесиастико на испански, славон, вийо слав на френски..

С право, с горест, с мъка негодуваме пред насилиствено, кощунствено пръкнатия македонистки език, кърваво проломил българите на две. С не по-малко основание възмущават ни попълзновенията да бъдат измайсторосани все връз наш гръб и помашко някакво езично чак шопско. И трите, во главе с македонисткия, са разцепвания или поне разколебавания на българската езикова цялост и предназначението им е да откъснат парчета от земите ни. Вмислим ли се обаче в понятието църковнославянски, виждаме, че то не само не

жи ни македонизъмът, ще припомня, че руският книжовен език възникна тъкмо върху основата на зле наречения църковнославянски.

Несъмнено по-безболезнено е признанието, че великата руска литература изхожда от църковнославянски, нежели от църковнобългарския. Второто название пряко и недвусмислено показва кой стои в дългото на великата руска литература, пък то е неугодно знайно кому, както става ясно кой е омаловажаваният с църковнославянски, чий вклад в руското богатство е премълчаван и потулван. Но, повтарям: чужди грехове не можем изкупи, единствено можем го стори с нашите собствени. А те не са никак малко. Един от тях, слава Богу, безкръвен (за разлика от македонисткия) е работелното търпене спрямо църковнославянски. Но с присърбие трябва да признаем, че безкръвното понятие църковнославянски е баща на обления в кървища македонски. Зер веднъж кажеш ли а, ще кажеш и б. И точно тий стана, подир уж безобидничкото църковнославянски език спохди ни македонски език. Премисляйки какво представляват първият и вторият, трябва да признаям, че първият проправи път на втория, пък той на третия, помашкия, от гърците спретнат, колко му е, будалите българи вече свикнаха да им се езиково изреждат, речено по нашенски веднъж дадеш ли си задника под наем, тя свърши.

Прочее, църковнославянски или църковнобългарски? Всеки от нас може да направи своя собствен избор: по съвест. Ако все още ни е останала.

150 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО НА ПЕНЧО СЛАВЕЙКОВ

БАЩИН КРАЙ

Край на сълзи и стенания,
на неволи и страдания,
о, мой бащин край!
Ще отдъхнеш ли ти някога,
или твоят дял за всяко
същий все ще трай?!

С светло в бъднина признание
възроден - на изпитания
кой те врече, кой?

Рабските окови паднаха,
рабски чувства не упаднаха,
рабски дух е твой!
Или божие проклятие
те обрече от зачатие
на фатален край,
та на сълзи и страдания,
на нечuti изпитания
ти си роден край?

НАД НЕГО ДЕН ИЗГРЯВА

Не говорете ми, че моя роден край
е беден, минало че няма славно.
Това го всякой знай
и знае го отдавно.

Той няма минало - той няма гроб на дни,
не се гордей с останки и руини,
прославени с войни
и пустоши години.

Дела и подвизи и лаврови венци -
летописи за тях не са открити
и славата певци
за песни не възхити.

И тъмен само ек от някогашни дни,
като от буря глахнала, се чува...
На нови съдбини
тук вихъра върлува!

И тоя вихър горд остави въздух чист,
вред от поля мъртвилото премахнал.
В горите няма лист
от спомена увяхнал.

Над моя роден край са ранните зори,
копнеж и трепет за което иде
дения да озари -
живот в деня да види.

И нека гордите от нявгашен живот
към него свъсено да мръщят вежди -
на бъднини възход
откърмен во надежди,

аз виждам вече как от висините грей...
Живеят те в смъртта на прежна слава:
пред тях се нош тъмней -
над него ден изгрява!

ПОЕТ

С оръжие в ръка бе заловен
той на Балкана и пред съд доведен.
Последен изпит беше него ден,
и неговия отговор последен.

“Вий питате какъв съм! Втори път,
че съм поет ви вече отговарям.
Защо въстаних? - казах пред съдът,
но питате и аз ви пак повтарям:

Обичам аз полето, сладкий дъх
на неговите рожбици, цветята -
и привечер кога ги милва лъх,
и сутринта окъпани в росата.

Щом цъфнеха напролет те, при тях
от юг им птички идваха на гости.
Аз от дете с тез птички другарях,
че дивни бяха песните им прости.

Свободни песни... не като онез,
каквото ази пеях - и каквото
сте и от други чували до днес;
то бяха песни от сърце честито -

сърце свободно, -сгряно от лучът
на божието животворно сълнце,
и во което песните растът,
като в поле посейнато зърнце.

Такова сълнце в моето сърце
не грееше: - то в мрачина бе клето...
И ази грабнах пушката в ръце
да извоювам сълнце за сърцето.

Та песните, които то роди,
на радост рожби, радости да сеят.
Поета - тъй небото отреди -
да пей, свободни птички както пеят..."

Присъдата бе смърт. На другий ден,
преди зори, обесиха поета.
Ръмеше дъжд и вътъра студен
като въздишка стенеше в полето.
И неми бяха влажните листа
там на липата, дето той издъхна...
Откакто на бесило стана тя,
там песента на птичките загълхна.

Вървиме ний самотни на светът...

Вървиме ний самотни на светът,
звезди световни, всяка своя път;
един за други в тайна желба креем,
един за друг — и отчуждени греем:

ти с дивното вълшебство на плътта,
аз с висший бяс душевен — гордостта.
Светът ни гледа в нямо изумлене —
и се чужди от тебе и от мене.

И ний вървим самотни на светът.
Дано не се присрещнем някой път!
Съединени, ний ще угаснеем...
За нас самотност трябва — за да греем.

Художник Лидия СТОЙЧЕВА

КЪСМЕТ

Когато господ-бог привърши в небесата
небесни залисии, той слезе на земята
и съзова по свят що имаше роди,
световния късмет да им разпореди.

Застана Турчина пред него първо тамо -
на сърмошиб чепкен ръкавите зад рамо -
и стори темане. “Най-първи се вести,
продума господ-бог - какво желаеш ти?”

- Аллах - отвърна той, - дай мене Агалъка!
Да владам, знаеш сам, това ми е най-сръка.
Но воля твоя пак - каквото кажеш ти:
човек върши туй, Аллах що отреди!

“Да бъде!” - рече бог... А ей че се задава
безочливия Грък: пред бога той застава,
като че не пред бог, ами пред свой ортак -
засукал на кравай чак до уши мустак.

- О Кириос, дари на мене Агалъка -
избръболеска той; - ти знаеш не за мъка
е Гърка Грък роден... Късмет според човек!
А пък поминъка со Агалък е лек.

“Да - каза бог, - но виж, че Турчина превари
и зе го. Избери ти дар от други дари.”
- Когато е така, дай мене Х и т р о с т т а:
и с няя видя щем да минем на света!

“Да бъде!” - рече бок... А още недорекъл,
ей чорлавий Еврей се праяглava затекъл,
с брада до пояс чак, и блед и запъхтян,
отмеря отдалеч метан подир метан.

- Дай мене, Яхова, каквото ми се пада!
На верния си раб дай малката награда -
дай Агалъка мен... Мерак ми е това...
И с малкото съм аз доволен, Яхова!

“Ей, Агалъка го отнесе веч Агата,
следнега Гърка пък отиде с Хитрината -
остава...” - Яхова, П а р а т а дай тогаз!
И с най-нищожното съм пак доволен аз.

“Да бъде!” - рече бог... А ето низ баира
и Българина се задава най-подиря,
нехайно замотал един през други крак,
над вежди рунтави нахлупил сив калпак.

Дохожда, спира се и все се пак втесава,
и гузно по тила с два пръста се почесва:
- Дойдох ти, господи, да ме даруваш с дар
дари ми Агалъка... да бъда господар...

“Де беше по-напред? Раздяла вече стана
и зарад теб сега един късмет остана.”
- Прошавай, господи, по пътя закъснях:
па малко и таквъз... на път се поупах.

Царвули нали е, изсъхнаха по жега,
та да покиснат ги изух, да ми не стега,
а пуста дрямка... На че там съм и заспал.
“Затуй ще мъкнеш ти сега такава хал! -
отвърна господ-бог: - Такъв ти е късметя!
Кисни цървулите! И таз, що те сполетя,
ти подир ралото влечи я чак до гроб...
Земята работи - и неи бъди роб!”

* * *

Спи езерото; белостволи буки
над него свождат вити гранки,
и в тихите му тъмни гълбини
преплитат отразени сянки.
Треперят, шептят белостволи буки,
а то, замръло, нито трепва...
Понякога му сал повърхнини
дълга от лист отронен сепва.

Отреща, дето стръмно се извива...

Отреща, дето стръмно се извива
пътеката по ската на баира,
под сянката на тъмнолиста слива,
прохладно, тихо изворче извира.
Моравата самотно там що вене,
към всякой пътник гледа завистливо,
а изворчето шепне: тук при мене,
как сладко, ах, как чудно се почива!

Мара Белчева

ПСАЛОМ НА ПОЕТА

Другарко, сещам аз, последний час настава,
час сбогом и от теб и от света да зема -
към своя хубав край се вече приближава
на земний ми живот тъжовната поема.

И може би, че мен мнозина ме обичат,
мнозина може би до днес за мен незнайни,
мъртвеца те с венци ще искат да обичат
към живия били в живота тъй нехайни.

Ти, моя гърлице, единичка радост в дните
на самост, на тъга и на беди горчиви,
пред тях ти затвори на моя дом вратите,
и запрети им ти, на мъртвеците живи -

над моя хладен прах порой сълзи да леят,
сълзи лъжливи, - с реч тържествена и дива
над мен дасе глумят, безумците, и пеят:
От временний живот во вечний той отива.”

Другарко, хубав край на моя дял световен
ти дай: - недей ме ти на чуждите оставя,
от тях да бъда аз при мъртвите заровен
на гробищата, плач душите де смущава.

Там на високий хълм, където с теб, с другари
обичах да седя в тих разговор унесен,
поръчай тамо гроб да ми сградят зидари,
там де мълчанието пей дивната си песен.

Ти знаеш, погледи отвърнал от земята,
че аз ги в небеса възьемах все нагоре:
да е и моя гроб възьет към небесата -
и не в пръстта вграден - отвсякъде с прозори.

И там отнесте ме, и там ме оставете
во росен утрен час, когато чучулига -
символ на моя дух, - понесла на крилете
химн жизнерадостен, се в небеса издига.

И там сложете ме на мраморния одър.
покоя ми сълзи и стон да не смущава.
Зорницата, кога от небосвода модър
изгрей, челото ми с милувка да огрява.

Тайнствения ход на битието моя
свобден поглед в бляс честит да съзерцава,
да съм свидетел аз макар далеч от зноя
на земния живот, какво в живота става.

Да виждам сълнцето вълшебно как разтваря
на суетливий ден работнишките двери
и звездочела нок как тихо, пред олтаря
на отдиха, крила в молитва ще разпери.

Тогава може би слухът ми ще опази
в светата тишина - о, може би тогава -
и онзи свиден звук, за който чезнек ази
в живота, отчужден от лихата му връва.

Това, в което ми живееше душата,
ще чуя: за живот от радост озарена,
как слива своя химн земята в небесата
с тържествени псалом на цялата вселена.

РЕЗУЛТАТИ ОТ ТРЕТИ НАЦИОНАЛЕН И С МЕЖДУНАРОДНО УЧАСТИЕ ПОЕТИЧЕН ЕЖЕГОДЕН КОНКУРС В ПАМЕТ НА АКАД. НИКОЛАЙ ЛИЛИЕВ

ПРОТОКОЛ

Днес 25 май 2016 г. жури в състав:
 Тано Клисиров, председател,
 Стойчо Маджарски, главен редактор
 на списание „Птици в ноцта“
 и Йордан Атанасов, главен редактор на
 вестник „Литературен глас“
 се събра и разгледа постъпилите за
 участие в конкурса творби. Журито единодушно присъди следните награди:

първа награда – на Людмил Симеонов от Свищов за стихотворенията „Сбогом, Дон Кихот“ и „Изход“

втора награда – на Петя Александрова от София за стихотворението „Предчувствия“

втора награда – на Нели Пигулева от Русе за стихотворението „Понтоните сънуват“

трета награда – на Георги Илиев от с. Маноле за стихотворението „Крал“

трета награда – на Петко Кицов от София за стихотворението „Знак“

поощрение – на Косара Тодорова от Германия за стихотворението „Заедно“

поощрение – на Наум Москов от София за стихотворението „Разколник“

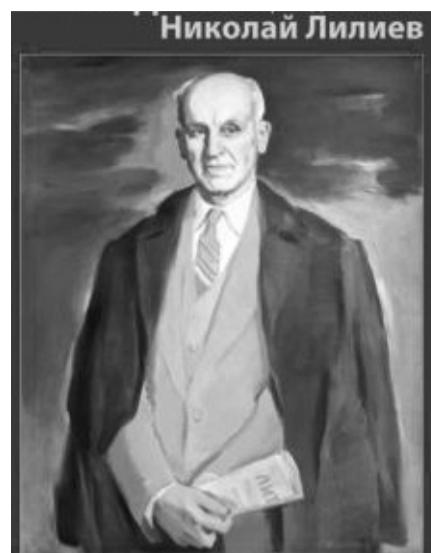
Втора награда - Нели ПИГУЛЕВА, Русе

...

Понтоните сънуват, че са кораби.
 Когато нощем хълзгавата тина,
 обвила здравите въжета под водата,
 заспи,
 прегриват рибите конопените възли
 и ето че понтоните потеглят.
 Единият поема към Карипите -
 на него вечно тук му е студено,
 а пък и все мечтае да разгледа цветните
 летящи риби с име барбадос.
 Понтонът, който е отляво на табелата,
 върху която всяка сутрин пишат сантиметрите на
 Дунава,
 полека се поклаща и надува
 въображаеми платна - той все си мисли,
 че в някакъв живот преди е представлявал галеон
 и само някаква шега нелепа
 го е закотвила на тинестия бряг край този град.
 След него другият пък тръгва към Гренландия -
 и ако ще да стане на парчета,
 не иска да пропусне ледените айсберги -
 той да ги види, а и те да го приветстват
 /макар че се съмнява да го забележат,
 най-много да го бутнат - но тогава речният понтон
 ще се прочуе като речния "Титаник" .../.

По цяла нощ сноват като отвързани
 понтоните - като внезапни сиви птици,
 на палубите им танцуват влюбени,
 а капитаните се взират в тъмнината
 с очи, присвети като морзовата азбука.

На сутринта понтоните кротуват.
 А хората си мислят, че е обичайно
 понтоните - завързани обречено,
 да дремят по пристанищата, както винаги.
 А всъщност, те очакват следващия мрак -
 да засъннат пак далечното си плаване -
 безплътни като привидения в мъглата речна
 и истински свободни - както е единствено настън.

Първа награда - Людмил СИМЕОНОВ, Свищов

СБОГОМ, ДОН КИХОТ!

Аз все още съм жив, но какво от това?
 Уморена е вече моята луда глава
 от безсмислени битки в този сляя лабиринт.
 Подарявам ви своето копие, своя щит
 и мечтата красива, че доброто все пак
 някой ден ще намери спасителен бряг
 и човекът, омесен от възторг и печал,
 ще признае: ненапразно на света съм живял.
 Сбогом, мелници мои! Сбогом, мя любов -
 моя светла въздишка и молитва, и зов!
 Присмехулици мои, аз докрай ви прости!
 ...А сега си отивам - стар, самотен и тих.

ИЗХОД

"*Коварство с подлост ме сразиха*"
 Никола В. Ракитин

На този свят поета кой щади?
 С коварство и със подлост го сразиха
 и нежното му име омърсиха
 родените за завист и вражди!

Но как от този свят да се спаси?
 С какво да му се противопостави,
 освен с таланта си, с духа си чист,
 които той - светът - не му прощава?

Безсилен срещу всяка клевета,
 поетът ще допише своята песен
 и ще потърси изход във смъртта -
 единствен начин да остане честен!

Втора награда - Петя АЛЕКСАНДРОВА, София

ПРЕДЧУВСТВИЯ

Майка ми - една прегърбена домашна пророчица,
 пития с плетен шал върху бархетната си нощница.

Недочуваща, недовиждаща, на ръба на отвъдното,
 отдясно - куките с прежда, отляво - апарата за кръвно...

В победялата ѝ глава - мълнии, гръм и грохот:
 ту земетръс ни люшва, ту бойлерът гръмва среднощно,

ту пожар, ту подземна река къщата ни погълща...
 Потъва в огън или вода имот, сбиран късче по късче,

чезнат сервизите и каренцата, на баща ми портретите...
 Тя крещи, тя се мята, в тъмното търси чехлите си...

Моята майка с нейните страшни съновидения:
 смъртта пристига, а тя вика: "Ма как така ще ме вземеш!"

Млякото утре ще квася, вдругиден майстор съм викала,
 кой ще вароса стаята, кой ще изтупа китеника... , ,

Вече двайсет години майка ми все това предрича:
 ще я грабнат призори, когато клепачите ѝ се свличат,

ще я понесат с кърпеното бельо, немита, без да я питат...
 А без нея кой ще направи, божичко, вареното жито...

Трета награда - Георги ИЛИЕВ, с. Маноле, Пловдивско

КРАЛ

Малкият принц порасна...
 Стана крал и владееше
 много чужди емоции,
 и спомени,
 пазеше нечии реликви,
 и криеше тайни и понятия
 непознати за повечето от нас.
 Много неща бяха под неговата власт,
 но рядко той самият беше.
 Той не търсеше път
 към своята планета,
 живееше в боксониера
 от треперещи мечти.
 Намери си нова роза
 и я засади в парка отсреща
 за да се наслаждава на хората
 които я заглеждат срамежливо.
 Вместо лисица имаше куче,
 с което тичаха сутрин в 5
 до бунарджика и обратно.
 Интересно е че не търсеше принцеса
 той хапваще такава сутрин.
 С кашкавал.
 Търсеше своята кибритопродавачка
 да го види и да го подпали
 като маранята през август
 по асфалта на Гладстон..

Трета награда - Петко КИЦОВ, София

ЗНАК

"...надеждата за шир, благословена, родна,
 де волно да развей тревожната душа..."
 Николай Лилиев

Покрай съдбите ви човешки, през делника си мълчалив,
 почти живот живял, минавам без поза и премислен жест.
 Тъй благодарен на съдбата - със своя знак немилостив -
 със труд, със грижи и със песни белязала ме е до днес.

До днес. До утре. И до края! Между надеждите безплатни
 аз ще припламвам неизбежно,

ще спускам бръчки по лицето
 и към посоката на хляба ще дърпам мислите обратно,
 над пропастите на живота със дневна рана ще ви светя.

Тъй, недокоснат от триумфи,
 със проста песен ще се връщам,
 а болките ще отболяват сред пламъците на душата.
 Следобеда си ще премина, заслужил къшета настъщен,
 спасен от милостиви длани и от горчивата предплата.

И подчинен на своя жребий, по въглените на живота
 душата ми пристъпва боса, без раните си да показва.
 В часа, когато някой пада, да го спаси от гняв и волъпът,
 да търси в утрото начало - с това до смърт съм я наказал...

Художник Евгений БОСЯЦКИ

Поощрение -
Косара ТОДОРОВА - Германия

ЗАЕДНО

Целунал си момиче за пръв път на пейка зад блока, когато съм се раждала. Писал си поезия, докато съм се учила да си връзвам обувките. Бил си толкова пъти мен.

И все питаш:
„Как си?“;
„Какво се случва с теб?“
Знаеш.
Ти целуваш момичета на пейки,
а аз се мъча да се родя.

Бил си там.
Живеем половините на един живот
в обратни посоки.

Само едно не знаеш.
Някой ден,
когато цигарите те убият,
ще изгоря всички пейки зад блока ти,
после
ще се родим заедно.

Поощрение - Наум МОСКОВ,
София

РАЗКОЛНИК

Не си оставяше калеврите пред вратата.
Не претакаше зеле в мазата.
Не биеше децата си по главата.
Не гърмеше със служебния патлак в тавана.
Не ядеше шкембе с чесън от зарана.

Не пиеше по шише ракия за отскок.

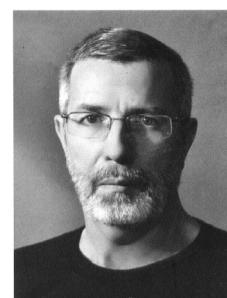
Не целуваше жена си с мазна уста.

Не плюеше на тротоара.

Не завиждаше на слънцето, че свети по-силно
от полюлея в хола му, както и не светотатстваше, че Господ е българин.

Затова го нарекоха разколник, проклеха го и го изгониха от държавата.

Розалво
АСИОЛИ

Бразилия

ЖИВОТЪТ И СМЪРТТА

*Животът не е каквото думат:
тъжен, горчив, ужасен
- прахосването на безкрайни жалби.*

*Не е и каквото думат:
щастлив, сладък, чуден
- догадки на безкрайни възхваления.*

*Смъртта и тя не е каквото думат:
страница, тайнствена и пълновластна
- премахване на безкрайни основания.*

*Животът и смъртта са,
в крайна сметка,
коне железни, препускащи
по гръден отворена във рана.*

ИЗБАВЛЕНИЕ

*В стихотворението се разъблигам
и в него обитавам
другото ми съдържание
(не което ми определя
пропуск или смъртен акт).*

*Всичко в мен е изневиделица!
Артерии от светлина
пронизват гръмотевицата.*

Треска, нов живот ме възпламенява.

ПОЕТЬТ ГОВОРИ ЗА ПОЕТА

*Цяла нощ опитвам да напиша един стих,
на чувството ми чувство,
чувство мое.*

*Имам еднописание,
двуписане,
многописане от думи ...
а думите ми изневеряват.*

*Поетът е преструвач към себе си.
Към самия себе си, към думите, стиха,
чувството за себе си, за другите.*

*Думите не ме предават.
Нямам еднописание,
двуписане,
многописане от думи.
Te me съществуват.*

Съществуват, не настояват у поета.

*Цяла нощ опитвам да напиша един стих.
Един стих, който да не говори за поета,
за стихове от думи,
за чувство за самия себе си.*

*Думите не ме предават,
приличат думи, думи, думи...*

*Поетът не се предава.
Думата не се предава.*

*Поетът и думате се обговарят.
Цяла нощ опитвам да напиша един стих.*

МИЛУВКА НА РЪЦЕТЕ

*Протегни ръката си
като моята протягам
в поздрав
и при среща.*

*Нека пръстите
на моята ръка
проникнат в пръстите
на твоята ръка
и се преплетат
и се насият в задоволство.*

*И да са единствени
и щедри в нежността,
и да са внимателни
и на общата подвластни,
и още да са добродетелни
и пламенни във любовта,
и най-вече
душата нека те докоснат
като докосват и сърцето.*

Художник Евгений БОСЯЦКИ

ИЗВЪН СМЪРТТА

*Нощта идва дългоръка
и слуша, че просяците сляят
съня тежък на човешката си нищета
- гледа ги единствено луната,
щом никой минувач
не ги поглежда на улица „Барон Анадия“.
Има още от тях по други улици:
преситени от глад и безпризорност.
Тия благородници без хляб и без земя.*

СПОДЕЛЯНЕ

*Мъж съм, а искам да съм повече.
В моята жена жените аз обичам,
щом съм множествен
като хляба во всичките уста,
ядиво за всяка жена
в усмивката, в плача, в празнуването,
без първенството на властта,
щом съм повече от един, множествен съм,
в болката, усладата.
Мъж съм, повече от остров.*

ДЕЦАТА БЕЗПРИЗОРНИ НА БРАЗИЛИЯ

*Децата безпризорни падат, едно след друго,
падат из градове, покрайнини,
падат върз плочници, места незастроени,
падат от глад и безподслонност
с орисиите си пред общественото лицемерие.*

*В градовете, където падат безпризорните деца,
отекват днешни, нощи изстрили на техните убийци.
Мъжете вдигат рамене, оправдават умъртвени,
все тъй безчувствени остават пред заглавия.
На оцелелите в неизбежимата им смърт
остава кратък възъл на човешко възмущение:
половин дузина свестни из тълпа неблагоразумни.*

*Рио де Жанейро, Сан Пауло или пък Алагоаши,
мястото е без значение, частът, сега и тук,
децата безпризорни падат, едно след друго,
в името на правдението и глупостта човешка
падат убити, сякаш врагове са на война,
по улиците като из окопи.*

Розалво АСИОЛИ,
Тъжни дървета,
стихове, подбор,
превод от порту-
галски и предговор
- Румен Стоянов,
Издателска къща
“Огледало”, редак-
тор Пламен Ана-
киев, рисунка Ана
Каролина, предпе-
чат Виктор Гуцев.

ПЪТИЩА

*Дълги са пътищата на моето сърце,
тук, съвсем отвътре, в съкровението,
на извора в самото дъно,
по друмите, от мечтите и любовите минавани,
по всичките посоки от земя, море и въздух,
по розата на ветровете, през всичките врати,
прозорци,
дори по улиците безизходни на смъртта,
тук, по тия жили от нежност,
по тая ми душа, измъкваша се надалече,
щото никакъв живот по-голям не е от мъката.*

*О, Боже мой, без никаква тържественост,
без никаква милост, без никаква.*

ЦАНКО ЖИВКОВ НА 90 !!! ТВОРЧЕСТВОТО Е МЛАДОСТ!

На тия години човек трябва да следва природата си. Но всъщност той това и прави: следва природата си! А тя е граовска; жила и инатлива! И като прибавим и баба му Магдена – нещата се изясняват: порода граовска. Така той става неуловим и за критиката: книга след книга, и все полезни и талантливи; с годините сериите не спира.

„Улавяме“ го в едно обаче: тия книги имат общ корен: Перник и перничани. И Паисий! Който също се оказа от Пернишкото село Кралевдол. Това се оказа тема на живота му. Преди това – къде системно, къде спорадично Цанко ни запознаваше с гениални наши земляци: учени, инженери, работници. Но и много хора на изкуството.

Почти всичко излязло изпод перото му: от „Мъже под земята“ – до „Пернишки тетрадки“ е пропито от любов към Перник и герояте му;; Рядко е подобно сливане, такова единство на взгледи и гражданско поведение...

(„Пернишки тетрадки“ се появява много навреме: когато е силно застрашен имиджът на родния и скъпия на сърцето ни Перник. Нека младите да знаят, за да не се срамуват! Преди тях какви луди са живяли в този град. Не че не ги е имало разбойниците-хулигани, но духът, който е надвивал, е бил духът на интелектуалното, на възвишеното... Дали не преувеличавам? Дали не търся заслон и за самия себе си ? Перник... Кажете ми друг град, който да носи името си от векове? Да не го е променял, ако изключим временното Димитрово? Варна има своето Одесос, Пловдив – Пулпудева или Тримонциум, Несебър, Созопол, и т.н. и т.н.

Бръстник на Троя и Рим!...)

Но да разгърнем страниците на „Пернишки тетрадки“.

Цанко Живков, макар начесто да споменава собствената си персона, никак се посрива зад своите герои. Разказва той с

Румен СКОРЧЕВ и Цанко ЖИВКОВ

увлечението, страстно, на места дори прекалено патетично: за Румен Скорчев, за Иван Кариц, за Лиана Даскалова и Димитър Инкьов, за Йоцо, за съученици и колеги, за хората от кръжока, за ония, с които съдбата го е срещала..., за художници и поети от родния Перник. Себе си той рисува повече като спътник. Но – че каквато – така и следва да бъде. Нали той е свидетелят. Една подобна книга ни кара да се замислим: добре де, наистина значимите събития определят смисъла и значимостта на летописа. Но ако свидетелят и описателят на тия събития беше един беззрек и безстрастен съдник? Щяхме ли да имаме „Записките“, ако не беше Захарий със своето остро и будно перо? Пернишки тетрадки е покана към всички пишещи от наша град. Защото всеки носи по една такава тетрадка?...

„Стара истина е, че всяка книга в известна степен прилича на своя автор; че създателят

й, без дори да иска и съзнава, оставя по страниците ѝ и между редовете следи от своя образ и душевна нагласа, впечатления, придобити от детството и младостта си, от окръжаващата го семейства и природна среда. Така е и с Паисий...“/Цанко Живков/

За творчеството академик Михаил Арнаудов, доживял до 100 години, изрече кратко и ясно: Творчеството е здраве! Цанко е доказателство за това. С една „добавка“ – творчеството е младост. И още – радост от живота

Няма по-горещ патриот на Перник. В компютърната ми папка „Перник“ Ц. Живков е основен файл! Там са работите му (достойни за докторска и професорска титла!) за Паисий, за Кракра, за свети Иван Рилски, за плеядата периши миньори и металурзи. Книгите му за и на Григорий Петров, за които му благодари руският консул във Варна...

Писали сме-говорили за Хайтови и Радичкови герои и региони, прехласвали сме се по габровските вицове и закачки. Цанко Живков пръв наруши статуквото, извади на сцената нови герои: до Стамен Григоров, патентовал бацилус булгарикус и пеницилина и Никола Димков, авторът на проекта за ООН, постави легендарния тракторист от село Ноевци Иванчо Велинов и бусински гений – грънчарят Петър Гигов, до Гюрга Пинджукрова са героите на труда Евгени Стефанов и Манол Гатов, Ласерман и Александър Рангелов; бригадата на прочутия никога Георги Карапуланов...

В издирането на фактическия материал Цанко прояви скаутската си природа, не стига това, но той ни увлече и нас, група ентузиасти, повярвали му безрезервно. Отведе ни до Коркина – прародината на Кралевци, В тия книги той се изявя и като историк, но и като

етнограф и народоведец.

„Изгубеният век“ е една мъжествена равносметка за изминалото столетие: две балкански и две световни войни, две въстания /войнишкото от 18-та и Септемврийското от 23-та година/ един 9-ти септември от 1944... Емоционално оцветен от лични преживелици и драматични събития, обвързващи лично с обществено битие, този своеобразен дневник носи поуки и посланието на цяло едно поколение. Статии като „Сръбският Видовден“, „Българският съциализъм пред съда на историята, „Предателство и себепредателство“, (полемика с Илчо Димитров), „Чудното спасяване на евреите“, чудесната статия за Точно Жечев, „Договор в черно“, „За българина оптимистично“, „Песен за човека“...

Книгата „Изгубеният век“ е книга изстрадана и промислена. Звучи като „Изгубеният рай“ на Милтън. Може би авторът е търсил тази реплика? Но нека чуем онова, което сам ни доверява в предговора:

„...Писана е тази книга и поради непреодолимата потребност да изтръгна от кръвта си отровните утайки на онова, с което бяхме принудени да живеем...“

Но не мога да отмина това, че той издаде посмъртно три великолепни книги на безвреме отишлата си съпруга Росица Петричева. А преизданието на „Егений Онегин“ в превод на тъста му, Димитър Петричев, беше истинско събитие за Пушкиновата 210-годишнина!

Знаменателен е фактът, че отбелязваме тази годишнина навръх Великден! И че мога да му кажа „Христос воскресе“, без ни най-малко съмнение, че няма да получа съответния отговор! Накрая ще и едно самопожелание: да ни радва и ободрява още дълго по цанкоживковски!

Константин ЕЛЕНКОВ

ПАВЛИН БОТЕВ И ПЛАМЕН ПЕТРОВ ИЗДАДОХА ПЪЛНИЯ ТЕКСТ НА ЪНДЪРГРАУНД-ЕПОПЕЯТА „НОВ ЮНАШКИ ЕПОС“

След самиздатските три книжки на „Нов юнашки епос“ (2007, 2013 и 2014 г.) през 2016 г. се появява и „легалната“ (с ISBN, от габровското изд. „Габрово принт“) четвърта книжка, която събира старите три и добавя няколко нови парчета. За любопитните: Павлин Ботев е поет и педагог от Дряново, Пламен Петров (Пао) е поет, белетрист и журналист на свободна практика от Силистра, а и двамата са възпитаници на Великотърновската алма матер и приятели от студентските години. Първият им съвместен книжен опус е „Поема за Бирняка“ (изд. „Оптимум“, 2002), а самостоятелните им книжни тела (и електронни публикации, зачестили напоследък) набъват устремно от началото на 90-те до днес. Всъщност тъкмо тогава писах отзив за първата книга на Павлин Ботев „Сатанатос. Вбесен от щастие“ (1994) в „Литературен вестник“ (който по-късно през 2004 г. включих в книгата си „Накърнимото“). Причината не беше една: неговата и моята книга се появиха едновременно във великотърновското издателство „Елпис“, споделях донякъде „бунтарската природа“ на Ботев, а и бяхме рожби на един университет, кажи го и на едно „поколение“. Днес малко от нас са още верни на шумно прокламираното в началото на деветдесетте „бунтарство“ (което пък е отглас на още недонизживения нонконформизъм от осемдесетте), или както пишеше Х. К. Онети

(по друг повод): „Втората низост е, че бунтарството му е умряло и сега се опитва да го замести с цинизъм като всеки свършен човек“. Приятели от рода на Павлин Ботев, Пламен Петров, Сайгона (В. Търново), Свилен Лозняка (починал от двоен инсулт през 2005 г., удостоен с няколко слова, сонети и поеми в епоса) и т. н., бяха част от онази кохорт в провинцията, защитаваща субкултурата (по-точно контракултура в различните ѝ форми) през годините и които ѝ останаха верни до ден-днешен. Писал съм, разбира се, и за „Тенекиен пумпал“ на Павката (2008, с увод от Пао) и не мисля че тук естетическият и этически кодекси на П. Ботев са се променили през изминалите години, той е същият както през втората половина на осемдесетте, само че е станал „малко по-сдържан“. В някакъв смисъл това се отнася и до Пламен Петров, макар че по отношение на радикализма ми е трудно да определя кой е по-напред.

И така, дуьтът Ботев & Петров продължава да крачи из дебрите на регионалната ни субкултура с последния си книжен проект „Нов юнашки епос“, трасиран пред това от ето такива заглавия, издадени ли не: „Дий, пародий, саркофаг“, „Долу Големия брат“ (П. Ботев), „СРС“, „Отхвърляне на режима“ (преработка на писесата в стихове „Алкохолиада“), „Шемет“, „Сама“, „Учителят“, „Теория на запоя“... (Пл. Петров). Но истинската изненада дойде през 2013 г. със самиздатската книга на Павлин Ботев & Пламен Петров „Нов юнашки епос 2“ (вече не предишните пет бройки, а близо 70 голямоформатни парчета)... И ако направим аналогия с хипстърите, за които най-споявшата нишка – музиката – бе алтернативния рок във всичките му форми, дуьтът сякаш премина

по техния път: през 80-те като еманация на ъндърграунда бунтарите на алтернативният рок се страхуваха от големите стадиони, избягваха ги, но накрая се отгънаха, предадоха се, свършиха при комерсиация – алтернативното стана масово. Дileмата беше: разъкзване между бунта и примирението, между грънджа и мейнстрима, между рока и попа... В крайна сметка всички се връщахме при корените – на нашия случай блуса.

Тази дилема не вълнуваше регионалният български дует Б & П, защото той бе над нея, а и тиражите им едва ли щях да надхвърлят психологическата граница 200 парчета. Казано просто, по-редицата „Нов юнашки епос“ се превърна от апокрифна в официална.

59 епически стихотворения събира книгата, някои от които писани в съавторство; стихотворения, изразявящи една менталност, във формата на епични поеми, послания, оди, акrostичове (акросонети), сказания, слова или просто епопеен саундтрек, „появил се в дни на криза, благодарение на усилията самиздатски на маркиза“. Поредицата от творби в мерена реч е населена ексцентрични герои (най-вече лордове и маркизи) и описание на техните подвизи, драми, падания и величави битки със злато и врага. Според авторите, „сагата е изключително радикална, наподобяващи истиински екшън с елементи на траш, ъндърграунд и психеделик. Абсурдът и парадоксът са водещи в поведението на основните персонажи, принудени да изпадат в какви ли не крайности и нелепости. Те са и титулувани, макар че изобщо не се държат като аристократи, а по-скоро като пройдохи, авантюристи и гуляйджии. Разбира се, всичко е пародия с прибавени големи коли-

чества мистификация, което прави поредицата още по-интригуваща“. (Пример: Начева се уж люта бран за защита на царството, често обаче стигаща само дотам да се заформят грандиозни купони и пироре от страна на героите. Примерът е правило в епопеята.)

И тук, както в предишни текстове на П. Ботев, съзирате оная негова слабост към еклиптистите със словото, уклоните към декадентстване и приглушен ъндърграунд, психеделия; в същото време в своите хибриди текстове той е по-земен трубадур, който търси някакви Граници в живота и изкуството, бяга от абстрактните Непримиримост (не Бунт) и Злобата. Защото иначе това поколение си беше злобарски настроено – ей така, „без да мразят някого конкретно“ (П. Ботев от първата си книга), и поради това превръща бунта си „като такъв“. Дали края на първото десетилетие на XXI в. промени „бунтарите“? Не знам. Знам само, че във всеки момент добрият творец търси промяната – към добро, както обикновено си мисли.

Иначе епосът е с отворен край. Независимо от многообразните авантури на основните герои и техните приятели (зад образите на които стоят лесно разпознаваеми прототипи), финалната поема означава разждането на „новия юнашки епос“, част 4-та. Проектът, както знаем от подобни епоси, практически е безкрасен, остава юнациите да са здрави и читави. Мисля, че подобни книги са нужни, защото ни дават нужната гълътка смях и забрава на ежедневните проблеми. И двама автори – Homo Ludens в епохата на позалязат постмодернизъм, чийто смях на мен ми звуци малко тъжно... Или както ни уверява Хъйзинх: „Идеалите на труда, образоването и демократията не оставаха място за виковното игрово начало“.

Владимир ШУМЕЛОВ

Павлин Ботев, Пламен Петров, „Нов юнашки епос“, Изд. „Габрово принт“, 2016, 127 с.

Ботьо**БУКОВ****СЪТВОРЕНИЕТО**

В начале всичко беше предислов –
безмълвие в очите на момиче.
Целувка – първа двойка по любов
и по невинност първия отличен.

Когато вече сътворих света
и с дявола осъмнах на запойка,
отличен той ми писа в любовта,
а по невинност – съответно двойка.

ВАЯТЕЛСТВО

Цяла нощ те гоних и не мигнах,
докато изгрееш в моя стих.
Заранта с очите си те стигнах
и с душата си те улових.

Стой покорно на пидестала –
съвършена да те пресъздам!
Никоя жена не е успяла
да избяга досега от там.

КАТО ТЕБЕ

Тя ден и нощ мечтала и мечтала,
и ето че е вече булка бяла –
сияеща на хълма нежна слива,
нерадостна довчера, днес щастлива.

Изстрадала мраза и суховея,
и ти си, мила моя, като нея.
Гърдите ти на слънцето се молят.
Сънувай ме. Ще дойда като пролет.

ПЪТУВАНЕ

През твоята наивна съпротива,
през завистта на празните души,
през звезден прах, столетия изстивал,
през рани от целувки и лъжи,

повикан от очите ти, обсебен
от лед и огън, вплетени ведно,
аз тръгвам днес на дълъг път към тебе.
Дано пристигна някога... Дано!

ВЪЗТОРГ

Да, тя живее тук, на този свят –
при извора за жадните ми устни.
Дъхът ѝ като розмаринов цвят,
целувките ѝ – от меда по-вкусни.

Прегръдките ѝ шемети люлеят.
Очите ѝ изблихват светлина.
Гърдите ѝ неземна песен пеят...
Взел Бог за триста, дал го на една!

ВЪЛШЕБСТВО

Душата ти сама дойде при мене,
в лиричен миг, а не след битка лута.
По нищо не приличах на елена,
строшил рога за своята кошута.

Бях слаб, разочарован, изоставен,
една претръпнала, унила тръпка.
Но нежността на твоята прегръдка
най-силен сред мъжете ме направи.

ПРОСВЕТЛЕНИЕ

Къде си била досега,
та слънцето не бе изгряло?
Преди да сътвориш мига,
в чии прегръдки си преспала?

Простри ръце – да уловим
несъдналото се тогава
и от живота да спасим
това, което ни спасява.

ФОКУС

Очите ти – гнездо на радостта,
усмивката ти – син синчец в градина,
и чашката на твоите уста,
преливаща от луда медовина,

и луничката, кацаща за мен
в най-скришното местенце на всемира –
задъхан, омагьосан, просветлен –
в една целувка всичкото събирам.

ОБСЕБВАНЕ

Все ти стоиш пред моите очи –
в съня ми в късна доба и по пладне.
Душата ми чрез твоя глас звуци –
ще кажеш че зъвнче на кратко агне.

Привиждаш ми се ту като звезда,
ту като зов на горска самодива,
ту като вятър, пръхнал без следа.
Не знам какво си ти. Но е красиво.

ТОМЛЕНИЕ

От тази участ по-добра не искам
и пътища за другаде не знам.
В очите ти – огромни и пречисти –
аз влизам както просяк влиза в храм.

Потъвам. Онемявам. Коленича.
И своята душа принесъл в дар,
на благоверен огън се обричам,
тъй както вощеница пред олтар.

ПРАЗНЕНСТВО

Устните ти от които пия,
някога са черпили и друг:
брат, баща, икона на светия,
бивш любовник или сит съпруг.

Днес целувката ти мен обича
и ме кани на болярски пир.
Трезвеници май били са всички,
щом прелива златният потир.

СКЕРЦО

Добре. Разбрах... Започвам отначало:
ще вляза в твоя захарен сюжет:
аз, мъж на средна възраст, оглуяло,
се правя на наказан пубертет.

Под твоето прозорче, глухонямо,
подсъмърчам за билò и не билò.
Остава да ми се изплезиши само,
преди да легнеш в моето легло.

ПРИРОДА

Да можех нрава си да прекрој,
не бих те любил само с днешна дата.
Милувките си няма да броя.
Обувките не ще са до вратата.

Часовника ще скрускам като пес
и седмици ще вия в изнемога...
Разбирам този женски твой протест,
но мъж не си била. И слава Богу!

ИНТЕРВЮ

За любовта ли? – Имам белег. Помня я.
Нападна ме тогава подло тя.
Покръсти ме в целувката на огъня,
а после като болка овехтя.

Сега я влеча в себе си, жигосана
с печата на един застинал взрив.
Но ето как разбирам аз въпроса ви:
живял ли съм или съм просто жив.

ЛИТЕРАТУРЕН ГЛАС**НАДЕЖДА**

С душа на колене, пленена скитница,
от навик вързана с въже от спомени,
мълчи надеждата ми – зла измислица,
с нозе до кост раздрани и оголени.
Гласът ѝ онемя в тъга на славеи,
чиято песен се оплете в клоните.
Със зъби кръст кове... С очи изправя го...
С ръце сама забива си пироните.
Така бе бяла, щом по пътя тръгваше,
а виж я днес-от буза пръст по-черна е.
Подобно звяр, настърхнало озърта се.
Смехът ѝ със ръмжащи възли стегнат е.
Опиташ ли да я погалиш с дланите,
ще задереш в ръба на рани минали.
Сълзите ѝ са камъни издялани
и с тях изгражда мост над дни изстинали,
че някой с пръсти облачи по синьото
написал е... И нависоко вдигнал е:
„Прости греха ни, Боже, и помилуй ни! ”,
но времето му за „Амин“ не стигнало...

Йордан**ПЕЕВ****ВТОРИ ОПИТ**

„...защото не сандъка на живота,
а въздуха му искаам да отворя! ”
Надя Попова

Той в нищо не успя от първи път
и често беше нужно да повтори
това, в което други не грешат
и от неволи си сглоби история.
И в нея първата любов е миг,
опитващ се докрай да го догони,
че щастието е откъртен вик
на паднал катерач, потънал в склона.
А болката е тъжен епизод
на онзи, дето крачи бърз пред нея
и топли в шепи късия живот,
заштото всъщност друго не умеет.
И под индигото от тишина
прозират очертания на мисли,
изгубили тревога и вина,
в които бъдещето е излишно.
И в сянката на думите е жив,
че вместо кестен, стиска кактус в джоба
и погледът му е от туй бодлив,
но втори път годините не могат
като часовник да го завъртят
и костите на времето да пръснат.
Животът го живее първи път,
а вторият е опит да възкръсне...

ЕДНОРОГ

Ей, почакай за малко! ... До мене поспри!
Знам, че бързаш за работа или за друго.
И аз бързах така в много ранни зори
да догоня живота в надежда за чудо.

И аз тичах така, запъхтан и сънлив,
с разкопчана тъга, с подплетена тревога,
ала виж ме сега: уж съм здрав и съм жив,
а бере в мен душа уморен Еднорога.

И превързвам нозете му с бинт от лъжи,
и го милвам с последните думи за сбогом,
но нали Еднорог е - тъй страшно тъжи,
че да махна сълзата едва ли ще мога.

Затова се поспри, че не знаеш как в мрак
в теб до смърт се задъхва и твоето конче.
Всеки миг е изпуснат завинаги влак,
а след него е пукот на счупено клонче...

ЕЛЕГИЯ

Живея в самотата – празна къща.
И прашните ѝ стаи обикалям.
В една от друга влизам... И се връщам.
Напряко през стените им минавам.
Пресичам сенките на мрачни мисли,
през спомени прекрачвам... И през хора.
И като смях на призрак се разплисквам.
С подплашени криле хвърча нагоре,
че думите са в мен едничи гости,
с които денонично си говоря
за туй, което съм отвън залостил.
Да думка цял ден –няма да отворя!
И колкото от мен е по-далечно,
по-силно го обичам и копнея.
И имам чувството, че цяла вечност
затворен в самотата си живея.
И в нея оцелявам като помня,
но също и, че мога да забравям.
И жаден, както гърлото на стомна,
светът пред мен на гълътки се изправя.
Опитвам се с очи да го достигна,
с клепачи от дъхът му да отпия.
Изричам тишина вместо молитва
и вместо да говоря –вия!

Каквото и да кажа - ще боли ,
каквото и да пиша – ще е тъжно ,
че думите са парещи игли
след погледа, направил ме ненужен.
След празната и охладняла длан ,
с която маха любовта за сбогом .
И без да пия ,чувствам се пиян ,
и сякаш някой ми е сипал дрога .
Така се губя в себе си до край ,
че трудно ми е пак да се достигна.
И сигурно спасителният Рай
към мене само с твойте стъпки идва.

Художник Евгений БОСЯЦКИ

САМ

Аз сам света съм... И в света съм всичко.
Причина за възторг съм... И омраза.
И май ще трябва тъй да се обичам,
че всеки е със себе си наказан.

И сам съм си награда... И съм довод,
че грешките са навик... И не учат,
че да си чувство, не е нужен повод,
че обич не се търси, а се случва.

И нищо, че капризно не понасяш,
копривния ми нрав... И провокирам
по нерви, без багаж да се изнасяш,
а после на отломки да те сбирам.

Лицето ти с въздушни пръсти милвам
и сменям пресолени думи с радост.
Разбрах, че да простиш е нужна сила,
а всяка сила е втвърдена слабост.

Не ме напускай!... Знам, че съм себичен,
но само ти от мен ще ме опазиш!
Единствено такъв ще ме обичаш,
ако съм по-добър, ще ме намразиш.

Цветан
АНДРЕЕВ

Тази вечер няма да готви. Ще погледне в хладилника и каквото има, това ще е. За сам човек стига и кафенце, но тя усещаше, че с него прекалява. А като обере трохите от вечерната си трапеза я очаква отново най-дългата разходка в света – необозримите простори на тристанния апартамент.

Жената в червената рокля притихна. Седна на единствения стол в кухнята и помисли след колко минути ще намери воля да стане, да отиде и отвори хладилника. Там трябаше да има парче шпек и някакъв сок. Хляб тя знаеше, че има. Не можеше да си спомни вчера или онзи ден го купи, но хляб има. Кафето също ще стигне за цяла седмица напред и нещо, на което не можеше да се възпротиви, я вдигна от стола, за да вземе тези проклети петнадесет зърна в шепа. Притисна силно очи и ресниците ѝ се сплетоха като пръстите на изящни ръце. Това ставане я отведе и до хладилника. Там жената в червената рокля отвори очи и видя това, което си представи – и шпек имаше, и половин бутила ябълков сок. Стигат. Но първо да смели кафето.

Наливаше водата и силното шуртене не ѝ позволи да чуе първото позвъняване. Завъртя крана и чу второто. Не се втурна към телефона, защото още не бе уеднаквила двета зъвъна, въпреки самотния си живот. Бавно, като но сеше спокойно високото си тяло, тя тръгна по дългия и тесен вестибиул. Отвори механично вратата като не мислеше, не гадаеше чие ще е това позвъняване. Този, когото видя в рамката на вратата, трябаше да я смuti, ала жената в червената рокля не трепна. Вътре, след като го покани, може би щеше да пресметне колко години са минали от последното им виждане, но сега чакаше неговите думи. Нека той да каже какво е станало. Мъжът каза добър вечер и това бе правилно – още не бе вечер, но тъмнина се спускаше отвсякъде и стигаше само един миг, за да стане наистина тъмно, наистина вечер. Пусна го вътре.

Изостана нарочно няколко крачки след него. Мъжът свойски влезе в хола, седна удобно във футъроя и тя се учуди на тези толкова естествени движения. Сякаш преди малко е бил тук, излязъл е да си купи цигари или нещо такова и пак се връща, сяда без притеснения. А и това познато премянане на крак, цялата тази елегантност на сядаша мъж...

Русена взе още няколко зърна от пакетчето и машинката забръмча. Тази вечер щеше да вари кафе за двама.

Чашките са пред лицата, лицата им са едно срещу друго. Остарели са... Каквите и добри думи да си кажат, състарените лица на най-издайннически ще се споглеждат. - Упорита си!

Мъжът погали с издължените си пръсти горещата чашка и отмести поглед. В хола нищо не бе се променило от последното му идвane. - Упорита си... Искаш да живееш сама и живееш...

Русена погали с ръка косата си, опряла о масичката. Прехвърли я назад. Не бе предполагала, че ще има такъв миг, такава среща в живота си, когато няма да я вълнува нищо, когато неговият глас – някакво далечно echo – ще стига така глухо до нея. Не, не бе и неприятно неговото присъствие. Ето тя седи спокойно срещу него, костюмът му има хубава стилна кройка, очите му – и те не са се изменили с годините. За част от секундата огледа и себе си – червената рокля ѝ стоеше добре, извайаше прилично тялото ѝ.

- Да, сама съм...

- Упорито сама! - извика мъжът, като се помъчи вероятно да внесе и шага в двете думи. Не успя.

Кафето в неговата чашка охладня, това

КАФЕ ЗА САМОТНИЦИ

беше старата му слабост и Русена видя как мъжът го изпи на една гълтка. Както някога. С всяка изтичаща минута тя си припомняше неговите малки привички и жестове, а след тях се промъкваше и ядосващото "както някога".

- Радио, телевизор, магнитофон не пускаш ли? - размърда се мъжът. Разклати малката чашка в ръката с издължените пръсти, понечи да я пригответ за гледане, но със странично и елегантно движение се отказа. Остави я на блестящия плот. Няма смисъл от пророчества. Важното е, че Русена пусна радиото и ако намери тиха музика, тук ще стане по-търпимо. Така си пометча като тръгна насам – разговорът да тръгне добре, музиката да е тиха, приятна, да си говорят като големи, патили хора. И да бъде уютно. Разчиташе на Русена, макар да знаеше, че това, което ще й каже, е болка. Болка за двама.

Мелодията се пълзна леко из сумрачния хол, бълсна се в широкия прозорец и мъжът опря очи в стъклата. Там, навън, в другия свят, сега е задушно, приоблачно и хората очакват дъжд. Не взе чадъра, когато идваше насам, ала ако се отпуши това небе, ще вали много и дълго...

Онзи дъжд в планината не беше ли така чакан. Два или три дни се мъчиха облаците, но накрая се извала наведнъж.

„Както някога".

А кога беше това *някога*, та сега тя познаваше и не познаваше този мъж насреща си. И имало ли го е това *някога*, щом като е отвикнала от него, а и той сигурно е отвикнал...

Стараеше се да не мисли за часовете, отмервани тежко от стенния часовник, стараеше се и него да възприема така, в контури само. Ще дойде минутата и той ще стане, ще си отиде и толкоз. И тя ще остане пак сама, както досега.

Онзи дъжд в планината нямаше да му даде мира и мъжът се приготви са премисли всичко. Отвори уста, тръгна да излезе стаяваното от толкова дни и нощи.

- Аз трябва да те изведа оттук! Разбиращ ли, Русена? Аз съм длъжен да те заведа в планината. Там, при онази къща...

„Недей!"

- Аз не те слушам! Аз продължавам, за да ти напомня за моя свадлив нрав, за да те изведа от *умората* ти. И да те отведа при онази къща..., от покрива на която...

„Стига!"

...едно слънчево момченце в един слънчев ден, с малко повече дъжд...

Жената в червената рокля се смали във футъроя.

Остана трепетна, не помръдна да затисне уши, защото неговият глас стигаше напук до съзнанието ѝ. И тя отново като да видя всичко: планина, почивна станция, слънчев ден с прозирен дъжд и падащото момченце от площестия покрив. Като изненадано птиче с отворена човчица падна тяхното дете, а четирите им протегнати ръце не стигнаха до молбата в очите му.

- На тебе ти е лесно. Да избягаш е най-лесното... И какво спаси от оня ден, от ония десет години. Сама. Упорито сама, както ти се изсмия одеве, но ти усещаш ли. А днес е рожденият ден на нашия син! Днес Божидар щеше да е на петнадесет.

„Престани!"

Жената в червената рокля стана рязко и сви юмруци.

„Престани. Ще донеса нещо за пиене, имам и цигари..."

- Спокойствие и цигари, пфу! Няма да продължим така... Десет години спокойствие ти стигат. Налей, налей доторе и ми запали цигара, ще ти благодаря цял живот, както благодаря на онези, които лягаха с мене и се мърчеха да те достигнат. Аз те разкъсвах у тях. Мачках ги, смеих им се, псувах ги, но те ме галеха: „Силен мъж!“. Гадости и глупости. Глулави гадости, защо да не ти призная. И на тебе сигурно ти се е случвало, човешко е...

„Няколко пъти..."

- Да бе, *няколко пъти* и аз ще взема да ти повървам. Ти си такава egoистка, че и един път ти е много. Само мене не можеш изльга. Познавам си те аз тебе. Ти мислиш само за козицата си, за своята прословута *umor* и

стаена печал. Като че ли другите хора нямат чувства, мечти, скърби, радости. Нее, само ти си нежната, чувствителната. И кога ме заряза, помниши ли?

„Недей!"

- Недей, недей, *престани, престани*... Помниши ли поне рождената дата на твоята жестокост? Втория ден след погребението... Тогава ти, майчице свята, определи за мен Неделята, а за себе си взе Съботата за Божидаровите цветя. Да не се виждаме дори там, при него...

„Ти си кретен!"

- Ох! И скачаш... Нека каже конякът, кой е кретен, кой е жестокият! И разводът ти бе жестокост: *по взаимно съгласие*, а възпитанието съпруг да иде при брат си, пияница. Добре, отидох и... какво? И там смърт, и там останах сам. А ти – кретен! Любех ги и плаче, псувах ги и ги измъчвах, но те се лепяха, те, гадните разновидности на твоя образ...

Мъжът запали нова цигара, духна пламъчето от клечката и със закъснение погледна да не е запалил откъм филтъра.

Навън започна едва-едва да капе мъчният дъжд и нищо различно, нищо друго не се случваше на този свят, та да се разсее малко човек.

Русена изпи и втората чаша на екс. Облегна се назад. От този коняк на нервите ѝ стана по-добре и тя за секунди се укори, че досега е подиеняла алкохола. Да пие редовно, да ѝ се замайва главата, да ѝ става хубаво и всички тези мрежи, дето се спускаха всеки ден над главата ѝ и в дългото мълчание, да са разкъсвани. Още малко и ще се усмихне. В гърдите ѝ нещо ще се размекне и потече. *Умората* ще си отиде и тя ще замечтае да е малка. Много мъничка, с къса поличка и дълги ухажори. Като този напръщен петдесетгодишен чичо. Ще танцува с късата си поличка около най-приятните, а този ще изгони. А на стълбите ѝ ще се изплези с най-аленото езичче...

- Ходих, тичах, направо тичах по света през тези десет години. Не бях длъжен на толкова много командировки, ала тичах, за да не се спра на едно място. Но където и да иде, пак ме намираха – те, гадните разновидности на истинската жена. Взлом, взлом даже искаха да направя някоя вечер. Да нападна апартамента ти, да изхвърля всичките вещи, да издухам застояния въздух на самотата ти. А после да те метна на този потъващ килим... Чуваш ли?

Ти тогава можеше да имаш дете, можеше, но си проклета!

„Не пий повече, моля те!"

Поомекнала, жената в червената рокля протегна ръка към рамото му, но пръстите ѝ застинаха като пики по средата на разстоянието. Нима искаше да го погали? Да погали мъжа, когото обичаше така всеотдайно и лудо едно време. Е, да, глупачка е, щом го накара да ревнува от мъже. Нека ревнува, тя си знае истината за всичко. Впрочем нека си налее още една чашка, след малко бутилката ще се изпразни съвсем...

- ...но ти си проклета и аз ще изпия всички ти коняци преди да си отида. Ще изпия коняка до дълно, ще си направя сам кафе, ако не съм забравил, разбира се, да се оправя в *твоята* кухня. Кафе за двама отшелници. Колко е трудно да ни разберат тези, на които сутрин, пък и всяка, кафето им се поднася от друг.

Слушай сега как си прави кафето един индивид като нас: взима чашката и я подлага на студената струя, пълни я доторе и я излива в джезвето. Джезвето – на котлоня. Но го включва на най-високата степен. И защо? Да бърза за някъде, влак, самолет, автобус – не, бавното приготвяне на кафето за самотник не е препоръчително. Ще се замисли и то ще изкипи. Затова – на четвърта степен. После захарта. Повече захар не звуци просташко. Стигат му дневните горчици в службата и чуждите радости. Слагат си две, две и половина лъжички. Кипването също става бързо. Навършва лъжичката с мириещия прах и готово. Но това не е цялото удоволствие – следва поднасяне на самия себе си после гадното миене на джезве, лъжичка, чашка, чинийка... Е, и това ако не е удоволствие, здраве!

- Никога не ти е отивало пиенето, опомни се!

Русена го гледаше с потъмнели очи, подпряла с длан брадичката си. Димът от цигарата ѝ обикаляше челото и като удивителна се устремяваше към полилея. Вярваше на думите му, на раздразнението му, а това обстоятелствено описание за кафето я върна за миг и в нейната кухня. И нейното кафе никога не бе това, което е искала. Нищо, нищо на този свят – грубост, хленч, закани, побий – нищо не може да обърне душата след онзи април, онзи дъжд, онези разперени ръце...

Ходеш като замаяна сред хората (и чудно!) оправиша се, нито една кола или тролей не я прегазиха. Дори почна да се смее, да живее с живота на колегите от службата си, но онази, глухата обивка на нейната същност, замаяната, не се отдели от нея, не изчезна. На едно място тя биваше и в другото измерение. Не подразни никого, защото никой не го усети, така бе станало част от нея онова друго измерение – същинско невидимо палто. И сега... И сега можеше да слуша този мъж с часове и да бъде пак там, при нея си, при невидимото за всички...

А за Божидар не се насилаше да си спомня. Той живееше у нея. Растеше се с всеки ден, но пак оставаше мъничък, русичък, усмихнат. Затова и махна всичко наоколо си, да не ѝ напомни по студен, външен начин. Само мислите ѝ имаха право да го галят, да го разхождат, да му говорят. Затова и се разведе – неминуемо, неумолимо и всекидневно щяха да го споменават. И то на глас. С думи, с очи... Всички снимки скри – сама и насаме да ги гледа.

Червената рокля е нейното спасение. Червеният цвят на нейните рокли, жакети я пазеше и придържаше права. Хората ѝ правеха път, услужваха ѝ, харесваха я не заради скърбното лице, /такова лице тя никога не е имала за пред тях/, а може би подпалени, подгонени от червеното и зрялата разумност на хубавите ѝ четиридесет и две години

Димитър ГЕНЧЕВ**СЕЗОНИ****ЛЯТО ЛИ ПРЕВАРИ ПРОЛЕТТА**

Над Родопа тежко слънце грей,
а порой от запад се задава.
Косът разтревожен спря да пей
и притихна дневната гълчава.

Вятър из тополите фучи.
и без жал стъблата им превива.
Громол гръмотевичен бучи -
стадо биволи в небето диви.

Лято ли превари пролетта
или тя е лято застънува?
Вехнат плахи ранните цветя,
от лъчи горещи разцелувани.

ПРЕДЧУВСТВИЕ

Раздиплена от голи клони,
завеса от мъгла пълзи
и само под олекнали лози
настръхнали врабци се гонят.
Под жълтите измокрени листа
в градините пътеката се губи.
И мириসът на прегорели угари
изчезнал е след птичите ята.
В неясна колеблива светлина
е разпияно слънцето. Смълчана е
в очакване на вихри бели
унесена в покоя долина.
Дълбоко в черноземия твърдина
са корените сокове налели,
с предчувствие за дъхави поляни.
И кълнове разпукват семена.

БЯЛА ПРИКАЗКА.**ЗИМНА ФАНТАЗИЯ.**

Луннобял е заспалят свят.
Бързи вихри по друмите пазят
на пъртините белия цвят.

В нежно було са щедро надилени
оголели до днес дървеса.
Пеперудено снежни се сипят
разпилените в пух небеса.

Кралска милост обзела е зимата
тази късна замръзнала нощ.
Вае спящите къщи, градини
в колонади от снежен разкош.

Над тегоби, коптори, мизерии
и над цялата есенна жал
пада бяла искряща мистерия
сред вълшебния зимен бал.

И ръка за ръка се повеждат,
в светъл унес изгубени вън.
Засиява в очите надежда
от омайния приказен сън...

КАК ЗАПИСАХ СИНА СИ ЗА ГЕЙ**На Георги Ряпов**

Живях 25 години в Уредания (да я наречем така, защото там всичко е «у реду», но не по сръбски, а по тяхному), а сега живея и на двете места: зимата там - защото разходите са по-малки, а пролетта и лятото тук ме привласка на носталгията по родния Балкан. И не само: с приличната ми чуждоземска пенсия тук си надиввам всякак на масрафа, а остават пари и за кърпене на бащината кирпичена къща... И за женички, защото без тях животът е скучен...

Но да ви разкажа тази история:

Годината бе 1988, пътувахме на екскурзия с колегите от отдел «Озеленяване» на Общината. Зелени сме, но искахме да видим и по-зелено. Защо не и да пипнем банкноти със същия цвят. Къде-къде, та до Брюксел - в сърцето на Запада.

Последния ден на екскурзията, в последния свободен час за разходка, се скатах в една обществена тоалетна за по-дълго време, а после се прикриах от автобуса който ни докара, който се върне с един пътник по-малко. И видях, накрая, след четири часа, той тръгна... Тръгнаха и сълзи от очите ми, защото в автобуса беше незаконната моя любов - най-хубавото нещо в живота ми досега. В България пък остана законната ми жена, бременно в седмия месец. И къде отивам аз на моите 45 години, какво ще търся? Свободата, разбира се! Иска ли питане. Възможностите за развитие, които ти дава Другият свят, без да те пита кой е дядо ти, баща ти, брат ти, член ли си на партията. И те оценяват другия свят какво можеш да правиш с ръцете и с ума си. И ти казва «да» в аванс, о'кей, действай...

Хванах едно такси и му казах само две думи на френски - към лагера. Той знаеше, пътят му беше известен, само ме попита дали имам пари за курса. Казах "Си" - имах дотолкова и платих. Стоварихме пред едни едноетажни бараки, с обширен плац и развято голямо знаме на висок пилон. Бях посрещнат любезно, предадох си документите и ме настаниха в една от малките къщички. В стаята имаше две легла, гардероб, мивка, отделно баня с тоалетна и всички останали дреболии, стандартни за хотел с три звезди например. На другото легло заварих румънец, който поназнаваше малко български, бил от Тяхната Добруджа. Процедурата нататък е тромава, но демократична. След като ме поразпитаха, изминаха три месеца, докато вземат решение. През останалото време ни приютаваха, хранеха, лекуваха, ако се наложи, и наблюдаваха за държанието ни, без да разберем как. Имахме право да пътуваме на 60 километра от лагера, но вечер трябваше да се прибираме обезателно. Проверяваха ни. Въпреки това доста лагерници поработваха през деня на черно, изкарваша по някоя марка. Даже някои пращаха записи на близките си в България. Красива е истинската свобода, като жена, която ти разрешава да я ухажваш до известна степен. Ако прекалиш, си аут. Пък аз нали съм малко поет-самодеец, все търсех начин да се изявя - почти на всяка жена посвещавах куплети. Такъв си бях, заплес, на моите 45 години. Но го правех добронамерено, без тайна умисъл и план за прельстване. Мен красотата ме спасяваше в житейските ми перипетии. Спомен бях годините, когато: „Синът на кулака идва”, шепнаха комсомолците, „Не бива да следва право”, пишеше партийният секретар от село, „Не Ви се разрешава да посетите

Югославия”, пишеша любезно на “Вие” от МВР. Но ето че сега сам си разреших... И къде съм тръгнал, да ме питаш пак, на тази възраст. Ако беше жив баща ми, щеше да ми стовари една сопа по задника. А той имаше здрави ръце...

Дойде време да ни разпределят. Явно бяха проучили, че не съм агент на ДС и ми предложиха пет страни, където да отида и да работя и живея... Избрах Уредания, така я кръстих, защото вярвах, че е държава уредена. А не обръкана като някоя балканска...

Шапка им свалям за социалната система. Като те поеме, бута те и те въздига. Осигурява ти жилище за една година, без да плащаши наем. Ако не си намериш квартира, оставаш за минимална месечна сума. Разбира се, към апартамента има и подземен гараж. Всичко това се отоплява, но ти не плащаши нищо. Навън е минус 40, вътре - плюс 30 - отваряш, за да се поразхладиш. Дават ти 600 евра за месечни нужди, а дневните вълизат на около десет - за храна. Можеш да работиш и да си докараш още след задължителните

която да изтъкнеш пред властите, че върщенето ти в България застрашава живота ти или доброто ти име. Подаваш молба до съответните власти. И оставаш да чакаш съдебното решение, което се проточва до 2-3 години. Обикновено ти дават разрешение, според случая, и след още две-три години кандидатствуваш за жителство и ставаш пълноправен гражданин. След първите шест месеца новодошлият трябва да докаже защо не бива да го връщат в България. Това е голямо напрежение. Но се намира изход. Имаме един българин-адвокат, които натрупа състояние. Беше близък снякъв шеф от Емиграционните служби и познаваше в детали законите на Уредания. Адвокатът измисляше десетки начини да те защити (насилие, заплаха за убийство, хуманитарни, политически, сексуални и други заплахи), т.е. да получиш удължено пребиваване. Само срещу 1000 евро. Най-голям зор видях с големия син - политическите причини вече не вървяха, нали вече бяхме станали демокрация... Изкара той шест месеца в началото и трябваше да се реши - ще го върнат ли или

шест часа на ден с преподаватели. Учиш езика, официален за страната. Работа се намира бързо. Ако си здрав, започваш някаква, защото виждаш, че всички край теб работят и изкарват пари. Това е зарплателно, а парите наистина са добри и ти дават самочувствие и сигурност. Макар че в Социалната служба се водиш безработен емигрант...

Съвършил курса и започнах няколко работи: правех и продавах хот-дог, ремонтирах стари колелета и ги продавах, отскачах до съседната държава за евтин алкохол и го пласирах с 30 процента печалба... Междувременно докарах в тази страна над 20 българи, (и ако това не е патриотично, заплюйте ме!), които са вече нейни поданици - на първо място моите близки - жена настояща и бивша, децата от двете ми жени, родителите на жените ми, братовчеди... Карака по ръба на закона, по-точно намирах слабото му място. В началото всички започваха по моя път: учени на език, жилище, финансова и здравна помощ... Няма как, такъв бе законът. Имаш право на шест месеца престой, след това трябва да измислиш някаква причина,

ще остане, ако отговаря на определените от закона условия. След осребрен съвет нашенецът-адвокат реши, че трябва да го изкараме - гей! Хванах се за главата, стана ми гадно. Но няма накъде - това е един от начините: започна се с показания, под клятва, от сина за подигравките и малтретирането му още от училище заради "нетрадиционната" му сексуална ориентация, отношението на съседите и обществото още от училище... Намериха се подходящи "свидетели" на всичко това (срещу зелено, разбира се) и декларации, че момчето казва истината, изтъкваха се "случки" от училище до университета, уронващи авторитета на младежа. Разбира се, както посочих и по-горе, затова трябваше да се плати някой лев на "свидетелите", гарантиращи за написаното от тях. И всъщност, поемаха известен риск и т...

И тъй синът ми вече се води гей по документи в страната Уредания, където животът е наистина уреден живот! Прегълтна горчилката от квалификацията и забрави за нея. Ожени се за уреданка и имат две хубави деца.

Йордан АТАНАСОВ

Художник **Димитър КАЗАКОВ - НЕРОН**

СЛЕДА ОТ УХАНИЯТА НА ЖИВОТА, КОИТО СЕ ОПИТВАМЕ ДА ЗАДЪРЖИМ

Георги ПАНКОВ

Взимам тези думи на безсърдечния Хълдерлин от великолепното есе на изкуственото български интелектуалец Петър Увалиев „Изборно“, прочетено по радио БиБиСи на 27 октомври 1996 г. Мъдрецът продължава с проникновеното наблюдение, че тази мисъл се подема от двама различни по подхода си, но единакви в задълбочеността си съвременни философи: Мартин Хайдегер и Бенедето Кроче. „Те настояват - заявява Увалиев, - че поезията не е непременно книжковно производство. Тя е душевно състояние, което раздвижва и разкрива изразителността на подсъзнателната словесна стихия. Така се пораждат ред иносказателни образи, които казват едно, а друго изказват, така звуковете ту послушно се подреждат, ту размично се разреждат.“ И дава пример със създадено в България през далечната 1976 г. стихотворение, когато мракобесието на червената цензура не даваше покой на творците. Една все още млада поетеса изповядва в размерена реч:

*Вечерят Доброто и Злото,
приседнали край моята трапеза.
Поглеждат се накрие и мълчат.*

*Разчуявам хляба на живота
и със добрата част посягам към доброто.
Възძъхва Злото и си тръгва уязвено:
Как можеше да го познаеш Него,
ако не срещаше тъй често мене.*

Поетесата се нарича **Лиляна РАЙЧЕВА**. Ще издаде първата си поетична книга едва през 1992 г. Не обича да говори за миналото; успява да завърши с отличие медицина, и дълги години трябва да броди из глухата провинция, без нито за миг да спира трескавата си дейност в защита на човешкия живот и на Доброто. Да, наистина, твърде често се е срещала със Злото - само тя си знае какво ѝ е струвало чиракуването като участъков лекар в Обзор и в Поморие, а после - създаването на кабинет за функционална белодробна диагностика и за алергична кожна диагностика в Момин проход. Родената в Асеновград горда българка не се задоволява с лечението на тялото - тя винаги се е грижила за чистотата на душата. От най-ранните години датират вързките ѝ с археолозите, които ще ѝ разкрият тайните на националното минало - тя ще пътува заедно с тях, ще пресътворява видяното и наученото от стотиците прочетени книги в поезия и в научни студии, както и в силни драматургични произведения - имал съм възможност да се възхищавам и да разсъждавам над късните ѝ книги „Траките и орфизъм“ и „Тракийски следи“, събрали размислите ѝ за неразривната връзка между миналото, настоящето и бъдещето - в стих и проза тя възкресява древния свят, който не умира в душите ни, благодарение на родолюбци като нея.

Лиляна Райчева мрази многословието - тя се е научила да пести думите, така че като ги изчисти от баласта, да остави само най-важното. Затова и толкова обича сонетите, краткосътишията и хайкото. Говорейки за чудесната ѝ поетична книга „Дихания“, издадена през 1999 г. нежният поет и ненадминат преводач Георги Мицков, за когото по-късно, в тъжните му стапини тя се грижи като истинска Майка Тереза, ще каже: „Драмата на душата в нейните стихотворения се разгъва на фонта на пространството и времето. Нейната чувствителност и усетят за живот, за душата и за нещата, които ни заобикалят, са екзистенциален пейзаж, обляхнат от космическа трагичност.“ И още: „Авторката преодолява века и оглежда натрпващите се подробности на времето.“ Днешните така наречени „постмодернисти“ са също толкова далече от нейната вселена, както и някогашните „социалистически реалисти“, което несъмнено я прави неповторима, оригинална, надвременна, готова многократно да повтори афоризъма на Шекспир „Целият свят е сцена“ и да се опита

да ни подскаже как и защо играем, как и защо „за паметта остават драмите. Останалото е мълчание...“ Тя еднакво талантливо прониква в драмите, но успява да съмъкне и булото на мълчанието, за да накара душите да дирят „сиянията птица“ на Метерлинк - сравнението ми хрумна, докато гледах великолепната постановка на феериите на гениалния белгиец, направена от Мариус Куркински на сцената на Народния театър „Иван Вазов“.

Всичко, което изрекох дотук, е въвведенето ми към една от най-съдъбните поетични книги на Лиляна Райчева, наречена „Сонети. Краткосътишия“ - обобщение на творческия ѝ път дотук, своеобразно „голямо завещание“, тъй както го е разбирал Вийон, равносметка за нейния, за нашия живот, за тежненията на епохата и за лутанията на сърцата ни, истинска енциклопедия на постигнатото от нея човекознание и изповед за представата ѝ за изкуството, за мисията на твореца. Като говоря за своеобразието, за неповторимостта на поетесата, това, разбира се, не означава, че не дочувам продуктивния ѝ диалог с класиците на българската и световната изящна словесност, че не долавям огромната ѝ ерудиция, помагаща ѝ спокойно да скача от век във век и да дира съответствията между времената и връзките между поколенията. Само изброяването на циклите в книгата, която сега държим в ръце, ни кара да почувствуем грандиозността на замисъла, а пък в следващите редове ще се опитам да докажа и съвършенството на осъществяването му. „Космос“, „Битие“, „Екзистенции“, „Емоции“, „XX и XXI век“, „Екологични“, „Диптихи“, „Пътища и спирки“, „Тракийски следи“, „Древни български следи“, „Празници“, „Посвещения“, „Извисяване“, „Поезия“, „Залез“, „Изход“ - дочувате ли вече драматичния диалог с бунтовните Ботев и Яворов, с достолепния Вазов, с философа Михайловски, с нежните сърцеведи Дебелянов и Димитър Бояджиев, с майконосниците, които превръщат всекидневните образи във вечни идеи Далчев и Геров... не е необходимо да изброявам - да, Лиляна Райчева не само осмисля и пази красивите им открития в душата си, тя продължава диалога с тях и успява да ни поднесе нови, неочекани измерения на уж познатите видения. Нейното кредо е изразено в краткото стихотворение „Поезия“:

*Поезията е дихание.
Опит да дадем облик
на своите радости и беспокойства.
Име на своите уести за света.
Поезията е следа
от уханията на живота,
които се опитваме да задържим.*

Има „албумни“ поети, които се опитват да задържат своите незначителни лирични дневници, има самозванци, които високопарно изричат кухи фрази - нищо подобно не ще намерим в откровенията на Лиляна Райчева.

*Поетът соковете на красотата пил
златисти,
събира с аромата на живота върху листа.*

Не разбирайте тези слова от „Случайно ли се ражда поетът“ като признание за лесно писане. Не, красотата на тези откривания най-често е горчиви, изпълнени с тъга, ала никога с озобление. Била е и е приятелка с най-възвисените български интелектуалци, които са я търсели и я търсят не за трапеза, а за сливане на душите - всички те и техните истини живеят в нея, редом с посланията на вековете, с мъдростта на траките и на прабългарите, с нашепванията на земята и на природата, дочути и претворени в пророческите ѝ открития за смисъла на битието и на онова, което съществува над него. Дори когато дръзва да изрече тежките думи на „Реквием“-а в памет на брат си Господин, тя не размахва сабя, а покосява Злото със захланието:

*И злото избяло да отмине без омраза.
О, братко мой! О, моя скрита рана!*

На Арахангелова задушница - в този светъл ден, когато майка ѝ я е родила - тя мисли не за Сатаната, който се опитва да прибере душите, а за светлия образ на Дон Кихот, който ѝ се явява, за да изрече:

*„Санчо, приятелю, нищо по-светло няма
от свободата.“*

Свободата е свята тема в сонетите и в краткосътишията в този разтърсващ том. Препрочитам многократно цикъла, посветен на предишния и на нашия век. Неговият смисъл е скрит в словата:

*Уча се да сричам бавно
езика на столетието ново.*

И напрегнат е умът.

*Сърцето търси в теб утеша, родно слово.
Отдалече ме настига глас омаен —
от години минали е озарен.*

Лиляна Райчева е с широко отворени очи за произхода на насилието, за ужаса от тоталитарните режими, за трагедията на пожертвованите поколения - тя също се чувства снежинка от тях, още през 1986 г. дръзнала категорично да заявя:

*Светът ранен се сгущи
като изплашено дете
и потрепери в твоето и в моето сърце.*

В душата ѝ отекват кървавите конфликти на новите времена, жива рана са Босна и всички други касапници, включително и драмата на емигрантите, която може да промени съвременния свят, но забележителното е, че всичко

това не е декларативно, показно, а преминава през сърцето ѝ - там, където оживяват и тракийските могили, и прабългарската конница, където има място за най-свидните ѝ спирки по родната земя и по далечните друми - подобно на всички големи поети, тя е едновременно гражданин на България, гражданин на света и гражданин на всемирната душа. Дали ще ни омагьоса със спомен за музикален напев, или с притомен стих от великите предходници - от Раковски до Хълдерлин, или с образ

Георги МИЦКОВ и Лиляна РАЙЧЕВА

от картина на Рембранд и на любимия ѝ съгражданин Иван Кирков, тя никога не забравя за двойствеността на нещата, за дълбочината на всички явления, разкрита в поантата на един от сонетите ѝ, създаден през 1999 година:

*Като залутани се скитаме
в пътеки тъмни на гората,
във търсene на пътя-ответър,
на светлина сред необятia.*

Така неусетно преминаваме към докосването ѝ до вечността, до нематериалното, до онова, което е достъпно само за малцината избраници, усвоили езика и почти неуловимите движения на душата. Разсъжденията за мистерията на вселената, за произхода на живота, за паралелните светове върят неотълчно до дълбаченето в микрокосмоса - в дълбините на аз-а. Не бих могъл да кажа кое е по-важно, тъй като всичко ми се струва разгърнато между „драмите и мълчанието“, между живота и смъртта, между галактиките и всемира, между омразата и обичата. Вярно е, че „на този свет дошли случайно и ние изчезваме от него като тайна“, но си мисля, че смисълът на силната поезия е именно в проникването в тайната.

Безотрадно звучат думите:

Във кода на живота смъртта е скрита.

Минутите ни отброява

часовникът на всяка клетка.

Тя стъпките ни следва неуморима,

упорито.

Отсрочка и пощада няма.

Тя преживявянето стопява.

Под тези думи няма дата - няма да разберем дали са изречени от младата, бореща се с несгодите на живота Лиляна, или от зрялата, открила ключа към мистерията на тракийските могили и на сърцата на близките лекарка на телата и на душите, която все по-често се замисля за небесните послания и дира знаците на звездите. Пак ще се появява родния Асеновград, ще стоплят сърцето ѝ празниците, даряващи ни със сила, че ѝ носят светли послания стенописите в храмовете и надвременните мъдрости на родния език, така че да не завърши завещанието си с песимистични акорди, а да отвори очите ни с цикъла „Изход“. Онова, за което се е молила още в първите години на неочекваната свобода, погалила нашите поколения (макар и да ни донесе доста нови покуси и отчаяния), заклинанието да придобиеш собствена светлина, да можеш да хвърлиш собствена сянка над нещата от света, във безпредела на настоящето е факт - стиховете ѝ, драмите ѝ, научните ѝ трудове, цялата ѝ биография на необикновен лекар и човек го доказва, тя ще види светлината, крепяла духа ѝ в живота ѝ труден, обречен. Днес, повече от всякога мислите ѝ пътуват, опознават света, общуват с големите духови - за щастие и с всички нас, нейните жадни за истината читатели. Когато завършива тази си книга с един прекрасен „Светът сонет“, сътворен през 1988 г. няма как да не повторим словата:

*- Тук съм, Господи, събрана цяла,
И готова да зърня със дух и тяло
заедно с безсърдното начало.*

Няма да си позволявам онова, което обикновено правят критиците - да коментират метриката, римата, ритъма, само ще кажа, че тя е приемница на Орфеевите песни, но не е безименна фигура в неземния хор на жриците. Пред вас е такава, каквато винаги е била:

*Не удрях крак. Не марширувах в строя.
Все като черната овца
във стадото живях.
Но непродадена, душата си остана моя.
И тайно свояте малки песни пях.*

Сега песните ѝ вече не са тайна, признавам, че очаквам от нея нови и нови изненади, тъй като зная, че има още много какво да ни даде. Нека този чудесен поетичен том да е край на един етап по пътя към Голготата, след който да започне нов - още по-значим и очакван, тъй като тя ни дължи „Историята на древните български племена“, „Книгата си за десет български художници“ и други изненади. Включена със сонет в юбилейната антология на Световната академия за изкуство и поезия през 2002 г., носителка на високата литературна награда „Димитър Димов“ през 2003 г., превеждана на френски, на английски, на гръцки и дори на японски, най-важното е, че непременно искаме Лиляна Райчева да усети нашата любов, нашето преклонение за стореното от нея в човешки и в творчески план. Ще завърши отново с поетични думи, които, струва ми се, най-силно изразяват ярката ѝ същност:

*Да съм естествена като тревата.
И да усещам на Живота диханията тайни,
които преминават над света и над земята,
в хармония, божествена,
от песъчинката до Космоса.*

**СОНЕТИ
КРАТКОСЪТИШИЯ**

ОПЕРАТА “АИДА” НА СТАДИОН “БЕРОЕ”

Един от най-ярките акценти в богатата програма на юбилейното честване на футболния клуб „Берое“ е зрелищният спектакъл на операта „Аида“ на Джузепе Верди на 6 юни от 21.00 часа на стадион „Берое“. За първи път в България оперен спектакъл ще бъде представен на стадиона с участието на два оперни театра - Държавна опера-Стара Загора и Държавна опера-Русе. Режисьор на спектакъла е Огнян Драганов, който през 2013 година поставил „Аида“ в Русе със съдействието на ММФ „Моцартови празници“ в Правец заедно с художника Салваторе Русо - автор на впечатляващите костюми.

В новата сценична версия ще участват над 300 души: оркестрите, хоровете и балетните трупи на двата театра, децата от балетна школа „Па де Кре“ и от Младежкия футболен клуб „Берое“, както и футболни фенове. Звезден солистичен състав ще изпълни главните роли - в ролята на Рада-

мес ще се представи световно известният български тенор Камен Чанев, в ролята на Аида – Таня Иванова, Амнерис – Офелия Христова, Рамфис – Ивайло Джуров, Амонастро – Александър Крунев, Царят на Египет – Александър Марулов, Жрица – Деси Стефанова, Пратеник – Ивайло Йовчев и др. Спектакълът ще дирижира главният диригент на Старозагорската опера Ивайло Кринчев. Диригенти на

хора са Младен Станев и Стелияна Димитрова. Специално за представлението на операта „Аида“ на стадион „Берое“ ще бъде изградена огромна сцена с дължина 32 метра. В момента се работи върху основната сценична конструкция от 18 метрова пирамида, където ще се развива сценичното дейст-

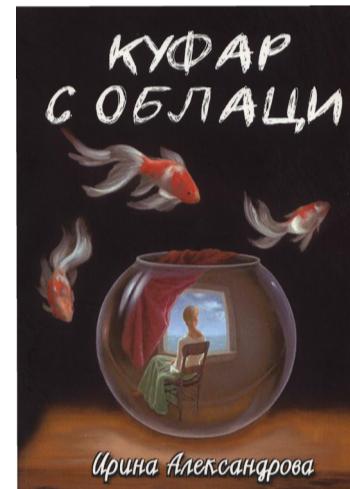
ие. Монументалната сценография е дело на художника на Старозагорската опера Тодор Демиров. Заедно с класическите решения, спектакълът на операта „Аида“ ще предложи на публиката и различни провокации. Режисьорът Огнян Драганов представя не само оригинална интерпретация на царственото оперно заглавие, но както се очаква от „Аида“ - ефектни зрелищни картини. Той вкарва нови персонажи в своята постановка – и това е камилата Шах. Камилата Шах ще носи достолепно благовонните масла в сцената с Амнерис, а децата от младежкия футболен клуб „Берое“ ще забавляват принцесата с игра

Александра ИВОЙЛОВА, *Последната роза, хайбуни и импресии, Издателство „Фараго“, София, 2016, рисунка на корицата и илюстрации - авторка-ма.*

Ирина АЛЕКСАНДРОВА, *Куфар с облаци, стихотворения, Издателство „Пропелер“, София, 2016, редактор Нина Норд, на корицата - картина на Сами Чарнин, предговор Константин Еленков.*

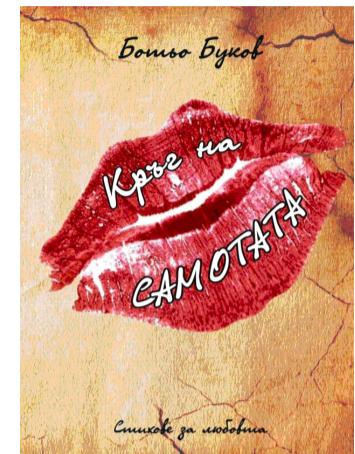
Ирина АЛЕКСАНДРОВА

* * *

Днес шепна пак молитвата безшумна.
Но изведнъж тревога в небесата лумна:
там мярнаха се - с бързината на комета!
крилата алени.
Замятаха се облаци запалени.
На зло вселенско
се предава безсмъртната щафета!
Въпроси в мозъка забълскаха се пак.
Към Библията гледам,
очаквам свише знак...
Запитвам се тревожно:
Нима?
Нима?!?
Пристига отговорът -
тишина.

НОВИ ИЗДАНИЯ

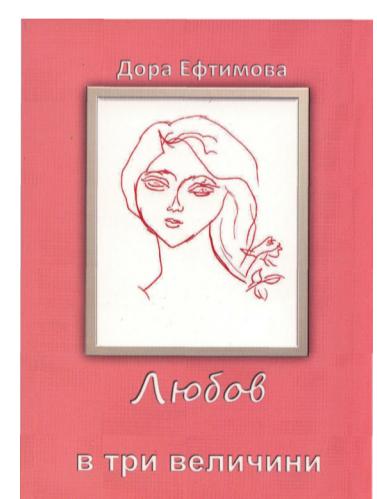
Ботю БУКОВ, *Кръг на самотата, стихове за любовта, ИК „Кома“, Стара Загора, 2016.*

Йордан ПЕЕВ, *Стъклена кожа, лирика, Издателство „Български писател“, 2016, редактор Петър Анастасов, Худ. оформление на корицата Валентин Дончевски.*

Дора ЕФТИМОВА, *Любов в три величини, стихотворения, Изд. „Фабер“, Велико Търново, 2016.*

Адрес: 6003 Ст.Загора, ул.Хр. Ботев 4

Главен редактор: Йордан АТАНАСОВ

тел: 042/649-110 , 042/980-088, GSM 0888790135

Зам.главен редактор: Красимира БОЖАНОВА

Редактори: Румен СТОЯНОВ, Иван БОЧЕВ

Издател: НЧ „Даскал Петър Иванов“

e-mail: lit_glas@abv.bg

Интернет страница: literaturenglas.com

IBAN: BG14 UNCR 7630 1074 8633 90 BIC: UNCRBGSF

УниКредит Булбанк Стара Загора

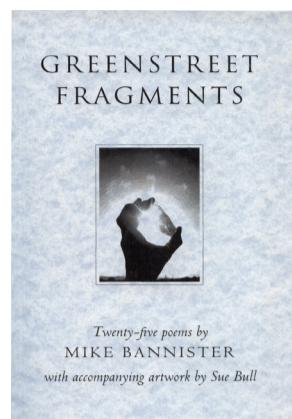
Печат: „ЛИТЕРА ПРИНТ“ АД - Стара Загора

Не се връщат и не се редактират материали!
Абонамент - само в редакцията

ПОЕТИЧЕН КЛУБ ОТ ГРАФСТВО СЪФОЛК, ВЕЛИКОБРИТАНИЯ

Майк БАНИСТЪР

Mike Bannister

ПАЛИМПСЕСТ*

На Сюзан

Тайни вековни, предавани от ръка на ръка,
продадени от едноокия мъж без име
на ухиления сириец на пазара,
който прави двойни сделки с пергамент,
откраднат папирус и гъвкава мед;
закрити с воал, през който гледаме времената отминали.

Меко матиран, с тинктура от шикалки и хидрофосфат,
заличените думи започват да шепнат -
изгубените линии на Сенека може би,
или на Цицерон, Плиний Млади, Салустий.

И някой ще попита -
какви измами са скрити, та да ги търсим:
завещанието на Оуен,
истинското име на Артур,
келтската песен на Будика, бич на градовете,
под ръката на потисника - няма обяснение.

Ти днес, с внимателен допир,
поставяш в рамка четвъртинката лист,
новооткритата Mappa Mundi,
полупрозрачна под стария воськ;
MM Anno Domini.

Ти показваш вечното царство,
транспортирано от човешка ръка;
сенки вдълбнати там, където ширината се смалява,
кремъчен сърп става назъбена луна,
счупена е черупката - „нашият“ нов Везувий.

*Палимпсест - стариен ръкопис, написан върху по-стар заличен текст на пергамент.

Tim ЛЕНТЪН

Tim Lenton

АЛЕНА КРЪВ

Днес аз видях
червенината на кръвта,
щом тя потече от ръката ти -
от кожата ти срязана.

Пробита двойно ти си -
веднъж - стъклото -
и веднъж със шевове,
и на дивана прикована си.

Лежиш ти неподвижно
като изображение на Бог,
но не съвсем като Самия Бог,

танцуващ без да спира
през измерения различни -
в Троицата на Любовта.

Като картина ти си,
но аз едва ли мога да те видя
без твоя танц -

извечен, див и
ежедневен танц.

Аз ясно виждам пак
кръвта, изтичаща от твоята ръка -
как алено бе всичко...

Барбара СТРАНГУРД

Barbara Strangward

ОРЕХЧЕ И БУРЯ

Ти си жива пухеста топка с кафяви пера
със опашчица като сигнал за такси,
на ръба на оградата каца нала, викаш
под небето стихиите и събиращ дъждъ
под наметалото сиво.
Бурята, бризът, вълните
рошат твоето оперение.
Буреносните облаци идват
с тежки крачки и са неизбежни.
И все още, сякаш светкавица в бурята,
ти се гиздиш, и потрепваш, и скачаш -
фитил за зареждане на светлина.

Нина Роффи

Nina Roffey

БЪРЗОЛЕТИ*

Бързолетите с техните бавни крила -
те скърбят с беспокойство
и крешат, че им липсва
за почивката място.
Те мечтаят за много далечно пътуване,
не престават за миг да кръжат
във района си на миграция, следвайки
на звездите модела,
все във близост до водната шир
или пък да достигнат небето.

Бързолети свистят до ушите ни,
несъмнено им вярваме винаги,
че крилата им никога няма да спрат,
па макар елементите
около тях
да изменят се.

* Птици, подобни на лястовиците

Джон ЛИНГ

John Ling

ЗАЩО НИКОЙ НЕ ПИШЕ СТИХОВЕ ЗА БАДМИНТОНА

Коя е тази игра, на която играем?
Ние сме способни, ние сме бързи,
и с краката си, но и с ума си.
Летим по корта като сивокоси газели.
Финтираме, забиваме -
воле, висока топка,
мамим, надхитряваме,
изпреварваме, оглеждаме се
за неохранявано пространство.
Смеем се, но не прекалено,
ругаем съвсем дискретно,
аплодирайки подзвизите на умение,
казвайки „Шут!“, когато е добре,
„Лош късмет“, когато не е,
често със съжаление.
Ние сме скромни и мили, сърдечни,
заштото знаем, без да го казваме -
ние сме брилянтни, ние сме сръчни,
ние не сме шутове, ние сме яки!
И тъй, не се нуждаем от описание -
всяка игра е стихотворение,
и никога една с друга игра не е същата.

Карън УИТНИ

Karen Whitney

ПУШАЧИ

По тридесет цигари дневно -
запалена цигара във ръката той държеше
дори по времето на фотосесия,
и пушеше със въртеливо движение към фонта.

Окуражавах го да спре,
и въпреки че бе свирепа волята му,
отсече рязко лъвската му гордост -
за една нощ от тридесет до нито една!

А дълго трябва да се чистят дробовете;
случайно в своя сън
той още ще се вижда пушейки,
дори след петдесет години чисти ...

По-лесно беше с втория ми мъж -
той пури пушеше,
дъвчейки ги даже прекалено.
Той повече се грижеше за мене...

А пък за третия наистина не мога да си спомня,
но той на всичките приятели разказваше,
че заради мене той
не е запалил вече никога цигара.

Ричард МАСЛЪН

Richard Maslen

ЖЕЛЕЗНИЯТ АНГЕЛ В БЛАЙТЪРГ

Отвън до скритата леярна
железен Ангел ме привлече с магнетичен поглед.
Очите празни в моите се впиха.
Пери метални, фино издълбани.
А техният твърд, хладен допир
бе изненада.
Изглеждаше мек, топъл,
почти да чуя можех нагласянето на перата,
подреждането и поклащането им
при подготовката за полет.

Неоцветен, естествено ръждив и закален във огъния,
на Ангела придали бяха блъсък -
кафяв, сив, сребърен, ръждиво ален.
Все пак не мога да ви кажа аз, наистина
какви нюансиолових.
Небесен микс навярно
от сенките преливащи,
за мене тъй красиви,
и твърде трудно беше да намеря
аз точните слова.

Изправен близо до огромна църква,
представих си крилата му
със златния размах към слънцето залязващо,
а празните очи фиксираха ме,
докато стоях и втренчено го гледах.

И спомняйки си първия си поглед,
и първото си изумено вдишване,
разперените му крила,
тогава, както и сега, поисках
да ме обгърне с тях.
Привлича ме към себе си,
дъха ми спира,
закрива погледа...

От английски: Кристина БОЖАНОВА